

проф. др **Ксенија Кончаревић**
Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
Катедра за филологију
kkoncarevic@bfspc.bg.ac.rs

Доц. др **Александар Казимирович Гадомски**
Таврички национални универзитет „В. И. Вернадски“,
Симферопол (Република Крим, Русија)
Филолошки факултет
Катедра за русистику, славистику и општу лингвистику

Преглед теолингвистичких испитивања у Русији, Украјини и Пољској

(грађа за библиографију)

Сажетак: у раду* се, после разматрања предмета истраживања у теолингвистици, даје библиографска грађа (монографије, материјали из часописа и зборника) разврстана по тематском принципу која даје увид у најзначајније аспекте теолингвистичких испитивања у Руској Федерацији, Украјини и Пољској.

Кључне речи: Теолингвистика, славистика, лингвистичка библиографија.

Основни правци, циљеви и задаци, као и објекат истраживања теолингвистике умногоне су детерминисани чињеницом да она представља део лингвистике који је тесно повезан са теологијом и религиологијом, као и другим, превасходно друштвено-хуманистичким наукама. Проблематика теолингвистике обухвата већи круг питања, која се могу свести на следеће групе:

(а) проблеми религијског језика, у које спадају питања могућности и начина вербализације мистичког искуства, разматрање језика религије у целини и језика конкретних религија (сакрални, профетички, светоотачки, богослужбени језици), питања њихове фонетске и граматичке кодификације, принципијална питања о могућности превођења сакралних текстова на друге сакралне или профане језике;

(б) проблеми сакралних текстова, у које спадају питања кодификације корпуса сакралних текстова (стварање канона), веза између Светог Писма и Светог Предања, њихова заштита од деформација при ширењу и публиковању, проблеми формирања, развоја и функционисања наративне традиције конкретних религија, жанровски систем и функције сакралних текстова;

(в) лингвистичке колизије религијских пракси, где спадају питања као што су: питања херменеутичких, егзегетских и омилитичких традиција конкретних религија, семиотика обреда, ритуала и култне сфере као текстова одређене духовне културе;

(г) проблеми комуникације у сакралној сфери, њени нивои (вертикални и хоризонтални) и облици, верски медији и средства јавног информисања, лингвистич-

* Рад је израђен у оквиру пројекта Православног богословског факултета Универзитета у Београду под насловом „Српска теологија у XX веку: фундаменталне претпоставке теолошких дисциплина у европском контексту – историјска и савремена перспектива“, потпројекат „Славистичка истраживања у теолингвистици“, који финансијски подржава Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (евиденциони број пројекта 179078).

ко манипулисање свешћу верника, проблеми религијског дискурса, односно питања интеракције језика религије и секуларне средине;

(д) функционисање језика религије у конкретним етноконфесионалним и социјално-историјским контекстима, интеракција сакралних и националних језика и књижевности, интеракција религијских и фолклорних традиција и слично².

Предмет теолингвистичких истраживања јесте, најјезгровитије речено, језик сакралног и сакрално у језику, односно „пројаве религије које су нашле свој израз и одраз у језику, али и језик као форма религије, као начин манифестовања, конзервације и трансмисије религијских садржаја“³. Објекти истраживања теолингвистике јесу: сакрални језик (и сакрални језици), појаве у развоју лингвистике условљене конфесионалних факторима, теорије о пореклу језика (пре свега теорија о божанској суштини и пореклу језика), питања функционисања језика у домену религијског, као и све појаве које су везане за сакралну сферу, а које су нашле свој одраз и израз у језику. Циљ теолингвистике, по А. К. ГадоМСком, јесте изучавање свега што је везано за сакралну сферу, а што је нашло одраза у језику и што је фиксирано самим језичким средствима, као и примена резултата добијених фундаменталним истраживањима. Постизање овога циља врши се поступним решавањем низа задатака, међу којима су најважнији: 1. избор материјала из одговарајућих извора; 2. анализа добијених материјала; 3. диференцијација ексцерпираниог материјала; 4. систематизација материјала; 5. интеграција материјала; 6. примена резултата у пракси⁴.

У религиологији и филологији, како примећује И. В. Богачевска, данас је присутна парадоксална ситуација: неки пут је тешко дефинисати у коју науку спада одређено истраживање – да ли је оно филолошке или религиолошке природе. Једини јасан критеријум по коме је могуће разграничење оваквих интердисциплинарних истраживања јесте примењена методологија. „Анализа метода истраживања текстова који се користе у дискурс анализи, семиотици, теорији комуникације, наратологији, етнолингвистици, лингвокултурологији, социологији, итд. не потврђује могућност стварања чисто религиолошке методологије анализе сакралних текстова. Методологија лингвистичке религиологије је интердисциплинарна синтеза најпродуктивнијих савремених метода истраживања сакралних текстова у складу са задацима које поставља истраживач. Одређивање предмета и методолошке основе теолингвистике спроводи се путем анализе истраживачких метода дисциплина са којима је она у контакту, а које су значајне за њена подручја интересовања – феноменологије и структурализма“⁵.

² Богачевска, И. В., *Методологија лингвистичног религијезнавства: між філософською герменевтикою та постструктуралізмом*. - Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. Івано-Франківськ, №15, 2011, с. 104-105.

³ ГадоМСкий, А.К., *К проблеме определения теолингвистики*. - Ученые записки ТНУ, т. 17 (56), № 1: Филологические науки. Симферополь, 2004, с. 66-67.

⁴ ГадоМСкий, А.К., *К проблеме определения теолингвистики*. - Ученые записки ТНУ, т. 17 (56), № 1: Филологические науки. Симферополь, 2004, с. 67-68; ГадоМСкий, А. К., *О лакунах в системе лингвистической науки: проблема взаимодействия языка и религии*. - Культура народов Причерноморья, т. 1, № 49, Симферополь, 2004, стр. 165.

⁵ Богачевска, И. В., *Методологија лингвистичног религијезнавства: між філософською герменевтикою та постструктуралізмом*. - Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. Івано-Франківськ, №15, 2011, с. 104.

Методи теолингвистике могу бити како емпиријски тако и метафизички, јер у истраживању језика сакралног као материјалног омотача теистичког мишљења комбинују се два приступа: (а) са усредсређивањем пажње на материјалном аспекту и (б) са преношењем акцента на идеалну страну језика.

У вези са методологијом теолингвистике занимљиво је следеће запажање академика Предрага Пипера: „Број теолога који се баве језичким питањима није изразито велики, па је савремена теолингвистика у стварности дисциплина којом се, по свој прилици, углавном баве верујући лингвисти, настојећи да избором проблема и њиховим разматрањем с мањим или већим ослоном на теолошку теорију и методологију (поред лингвистичке, када ова претходној не противуречи, и која је често примарна) расуђују о језику у складу са својим погледом на свет. Тиме верујући лингвисти бар донекле превладавају расцеп који би могао постојати између њихових најдубљих уверења и професионалног опредељења, ако би избегавали да се у оквиру свог истраживачког рада изјасне о свом погледу на свет, због неспоразума или последица које би такво изјашњавање могло имати у научној или широј друштвеној средини ако би она била преовлађујуће атеистичка или агностичка“. Ипак, по Пиперовом мишљењу, „у ширем смислу теолингвистиком би се могло назвати свако лингвистичко испитивање оних појава у језику и говору у којима се испољава однос између Бога и човека, укључујући и таква истраживања која су заснована на позицијама атеистичког или агностичког погледа на свет и одговарајуће теорије и методологије“⁶.

У до сада, чини нам се, најкомплекснијем покушају одређења теолингвистике А. Гадомски истиче следеће њене карактеристике: (а) наднационалну, надконфесионалну и лингвистичку усмереност њених истраживања; (б) јединство општег (усмереног на универзалије) и парцијалног приступа (усмереног на манифестације конкретне религије у монолингвалним и конфронтационим проучавањима); (в) поседовање фундаменталног и примењеног аспекта истраживања; (г) синхронизам и дијахронизам карактер испитивања; (д) отвореност за типолошку, конфронтациону и упоредно-историјску перспективу проучавања теолингвистичких појава⁷.

Као и лингвистика у целини, теолингвистика се дели на општу и парцијалну теолингвистику. Општа теолингвистика бави се глобалним питањима, универзалним проблемима, категоријама, дакле оним језичким феноменима који се могу срести у било ком језику и везивати за било коју религију, односно конфесију. У ова питања спадају питања историје лингвистике, теоријског описа религијског језика у ужем и ширем поимању тога термина, питање терминологије теолингвистике и низ других. Парцијална теолингвистика истражује манифестације конкретне религије у конкретном језику (или језицима) или конкретном проблема релевантног за теологију и религиологију који је нашао одраз у конкретном језику (језицима). У парцијалне теолингвистике могу се уврстити, рецимо, јудаистичка теолингвисти-

⁶ П. Пипер, *О јоворном гопањају у свејлу теологичкије*. [In:] Грковић-Мејдор, Ј., Кончаревић, К. (ред.), *Теологичка проучавања словенских језика = Theolinguistic Studies of Slavic Languages*. САНУ – Одељење језика и књижевности, Београд, 2013, стр. 202.

⁷ Гадомский, А.К., *К проблеме определения теологичкије*. - Ученые записки ТНУ, т. 17 (56), № 1: Филологические науки. Симферополь, 2004, с. 66-67.

ка, хришћанска теолингвистика, исламска теолингвистика и друге, или проблеми описа лексике из духовне сфере у сваком конкретном језику.

Теолингвистика, као и лингвистика у целини, бави се проучавањем не само теоријских него и практичних проблема, тако да може бити теоријска и примењена. У теоријске проблеме теолингвистике могу се уврстити проблеми приступа изучавању религијског језика, сакралног стила, сакралних жанрова, а у практичне састављање речника сакралне лексике, проблеми сакралне ортографске норме, проблеми лингводидактике у сакралној сфери и низ других.

Теолингвистика, даље, може бити синхронијска и дијахронијска. Синхронијска теолингвистика проучава процесе који се у језику и друштву дешавају у одређеном синхронном пресеку, а дијахронијска изучавањем тих процеса и промена у историјском развоју - проучавањем више синхронијских пресека. У домен њеног интересовања спадају питања везана за фонетику, одлике творбе речи, сакралну лексику, архаизацију и деархаизацију сакралне лексике, питања морфологије и синтаксе језика у сакралној сфери за разлику од секуларне употребе, и низ других.

У актуелне проблеме теолингвистике А. К. Гадомски увршта проучавање библизама, библијске стилистике, библијске фразеологије, библијске епонимије, канонског језика, конфесионалног стила, лексике из сфере духовности, теолошке терминологије, терминологије религиологије, магијског језика, језика религије, религијског дискурса, молитвене фразеологије, превођења Библије, текстологије, теонимије, појединих сегмената антропонимије (крштењска имена), као и проучавање богослужбених језика⁸. У једној од својих најрелевантнијих публикација исти аутор, образлажући појам теонеме као основне јединице проучавања у теолингвистици, употпуњује преглед језичких појава и елемената који могу представљати објекат њеног интересовања, овај пут из иманентне, системско-структурне (системско-катогаоријалне) перспективе - на фонолошком, морфофонолошком, дериватолошком, морфолошком, лексиколошком и фразеолошком нивоу језичке организације, са илустрацијама из пољског, руског и украјинског језика⁹. Међутим, свакако је да ни са овим допунама каталог истраживачких проблема на споју лингвистике и теологије није исцрпен, и да се теолингвистика још увек налази у етапи свога појмовно-термиолошког и теоријско-методолошког конституисања. У даљем излагању понудићемо библиографски преглед, по нашем мишљењу, најрелевантнијих подручја теолингвистичких испитивања на руском, пољском и украјинском подручју (уз напомену да се критички приказ историјата и стања у савременој словенској теолингвистици, са библиографским референцама, на српском језику може наћи у неколико радова К. Кончаревић¹⁰).

⁸ Исто, с. 68.

⁹ Гадомский, А. К., *К вопросу о единицах теолингвистики*. [Ип:] *Восточнославянская филология: Сборник научных работ*. Вып 11. Часть 1. Языкознание. Изд. ГГПИИЯ, Горловка, 2006, стр. 11-20.

¹⁰ К. Кончаревић, *Језик сакралној као ђредмеј русисичких исийивања*, Јужнословенски филолог, 2011, 47, 163-184; *Слависичка исйраживања у шеолинивисичици: исйраживачки ђроблеми и резулйаии*, Црквене студије, 2011, 8, 187-213; *Исийочноевройска шеолинивисичика данас: ойшйа линивисичика, слависичика, сйране филолојйе*, [У:] Б. Шијаковић (уред.), *Срйска шеолојйа у двадесетом веку: Исйраживачки ђроблеми и резулйаии*, књ. 11, Београд: Православни богословски факултет, 2012, 145-171.

Грађа за теологическу библиографију словенске теологическе

Теологическа и њена подручја

*Општи аспекти теологическе*Лингвистика религијска [Аринин 2005, с. 7; Protokół VI Posiedzenia Komisji Języka Religijnego Rady Języka Polskiego]¹¹Лингвистика сакрална [Protokół VI Posiedzenia Komisji Języka Religijnego Rady Języka Polskiego]¹²Лингвистика теолошка [Danecki 1998, s. 57, 66]¹³Религиологија лингвистичка [Даниленко 2003, с. 43-44]¹⁴Теографија [Гадомский 2005 –д, С. 16-26; Kucharska-Dreiß 2004, s. 24-25; Robinson 1963]¹⁵Теологическа [Гадомский 2004–а, с. 63-69; Гадомский 2004–б, с. 164-167; Гадомский 2005 –д, с. 16-26; Gadowski 2005-а, s.85-95; Kucharska-Dreiß 2004, s. 23-30]¹⁶Теологическа критичка [Гадомский 2004–а, с. 63-69; Kucharska-Dreiß 2004, s. 23-30]¹⁷Теопоетика [Волкова, с.5; Kucharska-Dreiß 2004, s. 23-30]¹⁸

¹¹ Komisja Języka religijnego, protokół VI, z dnia 19.04.2004; Религиозная лингвистика// Аринин, Е. И. Религиоведение: академический курс лекций. В 2 ч. Ч. 1 / Е. И. Аринин ; Владим. гос. ун-т. – Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2005. – С. 7.

¹² Протокол VI заседания Комиссии Религиозного Языка Совета польского Языка при Президиуме ПАН (Protokół VI Posiedzenia Komisji Języka Religijnego Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN) от 19.04.2004.

¹³ Danecki J., 1998, Bóg i Jego język. Szkic językoznawstwa teologicznego, [w:] Z Mekki do Poznania. Materiały 5. Ogólnopolskiej Konferencji Arabistycznej, Poznań 9 – 10 czerwca 1997, pod red. H. Jankowskiego, Poznań, s. 57, 66.

¹⁴ Даниленко В. П. Общее языкознание. Курс лекций. 2-е изд. — Иркутск: Изд-во Иркутского государственного ун-та, 2003.—240 с. (с. 43-44).

¹⁵ Гадомский А.К. Теологическа: история вопроса // Учен. зап. ТНУ. Т. 18 (57). № 1.Филология. – Симферополь: ТНУ, 2005. - С. 16-26;Е. Kucharska-Dreiß, 2004, Teolingwistyka – próba popularyzacji terminu, [w:] S. Mikołajczak, T Węclawski (red.), 2004, Język religijny dawniej i dziś, Poznań, s. 23-30; J. A. T. Robinson, 1963, Honest to god, SCM Press, London.

¹⁶ Гадомский А.К. К проблеме определения теологически.// Учен. зап. ТНУ. – Т. 17(56). – № 1: Филологическе науки. – Симферополь: ТНУ, 2004 -а.- С. 63-69; Гадомский А.К. О лакунах в системе лингвистической науки: проблема взаимодействия языка и религии// Культура народов Причерноморья. – № 49. - Т.1 – 2004-б. – С. 164-167; Гадомский А.К. Теологическа: история вопроса// Учен. зап. ТНУ. Т. 18 (57). № 1.Филология. – Симферополь: ТНУ, 2005 -д.- С. 16-26; Słownik pojęć współczesnych. Przekład z języka angielskiego, Katowice [oryginał: A. Bullock, O. Stallybrass, S. Trombley, B. Eadi (red.), 1988, The Fontanna Dictionary of modern Thought, wyd. 2], s. 534, 630; Gadowski A., 2005-а, Lingwistyczne rozwiązanie problemu „język a religia” jako jeden ze sposobów współdziałania kultury wysokiej i niskiej, [w:] B. Myrdzik, M. Karwatowska (red.), 2005, Relacje między kulturą wysoką a popularną w literaturze, języku i edukacji, Lublin, s.85-95; С.-P. Herbermann, B. Groschel, U. H. Wassner, 1997; E. Kucharska-Dreiß, 2004, Teolingwistyka – próba popularyzacji terminu, [w:] S. Mikołajczak, T Węclawski (red.), 2004, Język religijny dawniej i dziś, Poznań, s. 23-30.

¹⁷ Гадомский А.К. К проблеме определения теологически.// Учен. зап. ТНУ. – Т. 17(56). – № 1: Филологическе науки. – Симферополь: ТНУ, 2004 -а.- С. 63-69; Komisja Języka religijnego, protokół VI; Религиозная лингвистика// Аринин, Е. И. Религиоведение: академический курс лекций. В 2 ч. Ч. 1 / Е. И. Аринин ; Владим. гос. ун-т. – Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2005. – С. 7; Е. Kucharska-Dreiß, 2004, Teolingwistyka – próba popularyzacji terminu, [w:] S. Mikołajczak, T Węclawski (red.), 2004, Język religijny dawniej i dziś, Poznań, s. 23-30.

¹⁸ Kucharska-Dreiß E., 2004, Teolingwistyka – próba popularyzacji terminu, [w:] S. Mikołajczak, T Węclawski (red.), 2004, Język religijny dawniej i dziś, Poznań, s. 23-30; Волкова Е.И.Вечные сюжеты и образы

Конфесионални аспекти теолингвистике

Китабистика [Љапич 1986; Љапич 1992, s. 297 – 318; Љапич 1994, s. 171 – 178; Љапич 2006 s. 165 – 179; Љапич 2007, s. 99 – 117]¹⁹

Коранистика [Белл, Уотт 2005; Љапич 1986; Љапич 1992, s. 297 – 318; Љапич 1994, s. 171 – 178; Љапич 2006 s. 165 – 179; Љапич 2007, s. 99 – 117]²⁰

Лингвистика православна [Чевела 2006-а, с. 186-189; Чевела 2006-б – с. 178]²¹

Сакрални језик и његове функције

Језик религије

Дискурс религијски [Бобырева 2007; Богачевская 2006, с. 119-121; Карасик 1999, с.5-19; Олянич 2004, с. 372-373; Chruszczewski 2000, s.81-94; Kładoczny 2005, s. 131-143]²²

культуры: мифология – Библия – литература (Россия, Западная Европа, США). Учебная программа. Учебные программы факультета иностранных языков и регионоведения МГУ.- М.: МГУ, 2007. – с.5.

¹⁹ Љапич Cz., 1986, Kitab Tatarów litewsko-polskich. (Paleografia. Grafia. Język), Toruń; Љапич Cz., 1992, Tradycje religijne muzułmanów litewsko-polskich (wybrane zagadnienia), Wilno – Wileńszczyzna jako krajobraz i środowisko wielu kultur, Białystok, s. 297 – 318; Љапич Cz., 1994, Polsko-białoruskie związki językowe w piśmiennictwie muzułmanów litewskich (na przykładzie form: barzdo, borzdo ‘bardzo’, ‘prędko’) [w:] Studia nad polszczyzną kresową, t. VII pod red. Janusza Riegera, s. 171 – 178; Љапич Cz., 2006, Z zagadnień przekładu muzułmańskiej terminologii religijnej na język polski i białoruski. [w:] Dni Adama Mickiewicza na Krymie, nr 2. Symferopol, s. 165 – 179; Љапич Cz., 2007, Z zagadnień przekładu muzułmańskiej terminologii modlitewnej na język polski i białoruski, [w:] Z przeszłości i teraźniejszości języka polskiego. Księga pamiątkowa dedykowana Teresie Friedelównie. Toruń, s. 99 – 117.

²⁰ Белл Р., Уотт У.М. Коранистика: введение. Научный редактор В.С.Рыбалкин. Пер. с англ. С.А.Жданов, Б.В.Норик, М.Г.Романов. СПб: «Издательство „Диля“, 2005. — 256 с.; Љапич Cz., 1986, Kitab Tatarów litewsko-polskich. (Paleografia. Grafia. Język), Toruń; Љапич Cz., 1992, Tradycje religijne muzułmanów litewsko-polskich (wybrane zagadnienia), Wilno – Wileńszczyzna jako krajobraz i środowisko wielu kultur, Białystok, s. 297 – 318; Љапич Cz., 1994, Polsko-białoruskie związki językowe w piśmiennictwie muzułmanów litewskich (na przykładzie form: barzdo, borzdo ‘bardzo’, ‘prędko’) [w:] Studia nad polszczyzną kresową, t. VII pod red. Janusza Riegera, s. 171 – 178; Љапич Cz., 2006, Z zagadnień przekładu muzułmańskiej terminologii religijnej na język polski i białoruski. [w:] Dni Adama Mickiewicza na Krymie, nr 2. Symferopol, s. 165 – 179; Љапич Cz., 2007, Z zagadnień przekładu muzułmańskiej terminologii modlitewnej na język polski i białoruski, [w:] Z przeszłości i teraźniejszości języka polskiego. Księga pamiątkowa dedykowana Teresie Friedelównie. Toruń, s. 99 – 117.

²¹ Чевела О.В. Греко-славянская гимнография и древнеармянский Шаракан: основные принципы риторического анализа / О.В.Чевела // III Международные Бодуэновские чтения: И.А.Бодуэн де Куртэнэ и современные проблемы теоретического и прикладного языкознания (Казань, 23-25 мая 2006 г.): труды и материалы: в 2 т. / Казан. гос. ун-т; под общ. ред. К.Р. Галиуллина, Г.А. Николаева. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2006- а.– Т.186-189; Чевела О.В. Использование методов теологической герменевтики при интерпретации сакрального текста // Материалы V научно-практической конференции "Богословие и гуманитарные науки: традиции и новая парадигма", 7 – 8.11. 2005 . - "Православный Собеседник" - Выпуск 1(11). – ч. 1, Казань, 2006 -б. – с. 178.

²² Бобырева Е. В. Религиозный дискурс: ценности, жанры, стратегии (на материале православного вероучения): Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук. – Волгоград, 2007 – 38 с.; Карасик В.И. Религиозный дискурс // Языковая личность: проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики: Сб. науч. тр. Волгоград: Перемена, 1999. - С.5-19; Олянич А.В. Презентационная теория дискурса. -Волгоград, 2004. – С. 372-373; Богачевская И.В. Религиозный дискурс как объект философско-религиоведческой рефлексии // Культура народов Причерноморья, № 79. Симферополь: ЦНТИ «Крым», 2006. – С.119-121;

Chruszczewski P., 2000, Aspekty dyskursu religijnego, [w:] Język trzeciego tysiąclecia, (red.) G. Szpila, Kraków, s.81-94; Kładoczny P., 2005, Między agresją a życzliwością w prorocत्वach i przepowiedniach, [w:] Język a kultura, tom 17: Życzliwość i agresja w języku i kulturze. Red. Anna Dąbrowska, Alicja Nowakowska. Wrocław 2005, s. 131-143.

- Језик апостолски [Мечковская 1998, с. 15-17]²³
Језик Бога [Danecki 1998, с. 61]²⁴
Језик богослужбени [Богослужбный язык Русской Церкви 1999]²⁵
Језик вере [Cazalles, с. 95-108]²⁶
Језик духовни [Мечковская, 1998, с. 16]²⁷
Језик посланица [Ярмульская 2002, с. 166–167; Ярмульская 2003, с. 66–68; Ярмульская 2003–2004, с. 97–101; Ярмульская 2004-а, с. 359–363; Ярмульская, 2004-б, с. 83–87; Ярмульская, 2005- а, с. 105–106; Ярмульская 2005 –б, с. 135–136; Ярмульская 2005, с. 422–428; Ярмульская 2006 -а; Ярмульская 2006 – б, с. 485–489; Jełowicki 1902; Skowronek 2006; Wojtak 2002, с. 429-442; Wojtak 2003, с. 184-198; Zachwieja 1999, с. 230-237]²⁸

²³ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998, с. 15-17.

²⁴ Danecki J., 1998, *Bóg i Jego język. Szkic językoznawstwa teologicznego*, [w:] Z Mekki do Poznania. Materiały 5. Ogólnopolskiej Konferencji Arabistycznej, Poznań 9 – 10 czerwca 1997, pod red. H. Jankowskiego, Poznań, с. 61.

²⁵ Богослужбный язык Русской Церкви: История. Попытки реформации: Сб. ст. М., 1999.

²⁶ H. Cazalles, J. Deforme, 1975, *Język wiary w piśmie świętym i świecie współczesnym*, Warszawa; J. Puzynina, *Język wiary w poezji współczesnej*, Warszawa, с. 95-108.

²⁷ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 16.

²⁸ A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, *Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski* (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, с.311; Ярмульская И. Ю. Духовное послание в документоведческом и стилистическом освещении: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. – Волгоград, 2006 -а. – 24 с; Ярмульская И.Ю. Виды и функции повторов в современном церковном послании / И.Ю. Ярмульская // Риторика и культура речи в современном обществе и образовании: Сборник материалов X Международной конференции по риторике. – М., 2006 - б. – С. 485–48; Ярмульская И.Ю. Виды риторических фигур в современных церковных посланиях / И.Ю. Ярмульская // Риторика в системе коммуникативных дисциплин / Санкт-Петербургский государственный горный институт (технический университет). – СПб, 2005- а. – С. 105–106; Ярмульская И.Ю. Композиционно-речевая структура современных духовных посланий / И.Ю. Ярмульская // IX региональная конференция молодых исследователей Волгоградской области. г. Волгоград, 9–12 нояб. 2004 г.: тез. докл. – Напр. 13 «Филология». – Волгоград, 2005 -б. – С. 135–136; Ярмульская И.Ю. Культурологический потенциал послания как вида церковного документа / И.Ю. Ярмульская // Наука, искусство, образование в III тысячелетии: Материалы III Международного научного конгресса, г. Волгоград, 7–8 апреля 2004 г.: В 2 т. Т. 2. – Волгоград, 2004-а. – С. 359–363; Ярмульская И.Ю. Лексическая структура современного духовного послания / И.Ю. Ярмульская // Русская словесность в контексте современных интеграционных процессов: материалы Международной научной конференции, г. Волгоград, 24–27 апреля 2005 г. – Волгоград, 2005-в. – С. 422–428; Ярмульская И.Ю. Религиозно-философский потенциал современных церковных посланий / И.Ю. Ярмульская // Человек в современных философских концепциях: Материалы III Международной научной конференции, г. Волгоград, 14–17 сентября 2004 г.: В 2 т. Т.2. – Волгоград, 2004-б. – С. 83–87; Ярмульская И.Ю. Современное духовное послание в свете традиций русской речевой культуры / И.Ю. Ярмульская // Материалы Интернет-конференции. <http://www.auditorium.ru>; Ярмульская, И.Ю. Дидактическая направленность современных церковных посланий / И.Ю. Ярмульская // Вестник ВолГУ. Серия 9. Вып. 3. Ч. 1. – Волгоград, 2003–2004. – С. 97–101; Ярмульская, И.Ю. Формуляр послания как вида церковного документа / И.Ю. Ярмульская // Вестник молодых ученых ВолГУ, Серия 9. Вып. 2. Ч. 1. – Волгоград, 2002. – С. 166–167; Ярмульская, И.Ю. Церковное послание как вид документа / И.Ю. Ярмульская // VII региональная конференция молодых исследователей Волгоградской области. г. Волгоград, 12–15 нояб. 2002 г.: Тез. докл. – Напр. 13 «Филология». – Волгоград, 2003. – С. 66–68.

Jełowicki A., 1902, *Listy duchowne*. Wydanie nowe, przejrzane i przedmową zaopairzone przez ks. Maryana Nassalskiego, Wilno; Skowronek K., 2006, *Między Sacrum a Profanum. Studium językoznawcze listów pasterskich Konferencji Episkopatu Polski (1945-2005)*, Kraków; Wojtak M., 2002, *Konwencja gątkowa a wybory leksykalne na przykładzie listów pasterskich*, „Studia językoznawcze”, 1: Synchroniczne Synchroniczne diachroniczne aspekty badań polszczyzny, Szczecin, с. 429-442.

- Језик исповести [Мечковская 1998, с.118; Markunas, Uczyciel 1999, s. 89-90]²⁹
 Језик катихезе [Markunas, Uczyciel 1999, s. 302]³⁰
 Језик конфесионални [Мечковская 1998, с. 16]³¹
 Језик конфесионални надетнички [Мечковская 1998, с. 16]³²
 Језик култа [Мечковская 1998, с.16; Zdunkiewicz-Jedynak 2006]³³
 Језик магије [Мечковская, 1998, с. 166; Markunas, Uczyciel 1999, s. 115]³⁴
 Језик молитве [Прохватилова 1999, с. 9; Giergielewicz 1962, s. 23-46; Kamieniecki 2005, s. 129-136; Makuchowska 1994, z. 3, s. 84-89; Makuchowska 1998; Makuchowska 2000, s. 135-149; Mień 1994; Mikołajczak 2004, s. 111-120; Seiffert 2004, s. 95-104; Węclawski 1993, z. 1-2, s. 19-26; Welte 1995, nr 12, s. 18-32; Wierzbicka 1996, nr.8, s. 8-39; Wojtak 1999, s. 129-138; Wojtak 1999, s. 268-280; Wojtak 1999, s. 105-117; Wojtak 1999/2000, z. 2, s. 92-99; Wojtak 2000, s. 133-141; Wojtak 2000, s. 381-395; Wojtak 2005, s. 111-120; Wolniewicz 1997, s.508]³⁵

²⁹ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 118; A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, *Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski* (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 89-90.

³⁰ A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, *Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski* (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 302.

³¹ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 16.

³² Мечковская Н.Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – 352 с. Параграф 106.

³³ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С.16; D. Zdunkiewicz-Jedynak, 2006, *Szurfując po Internecie* Internecie poszukiwaniach Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów.

³⁴ A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, *Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski* (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 115; Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 166.

³⁵ Прохватилова О.А. Православная проповедь и молитва как феномен современной звучащей речи: Монография. – Волгоград: Издательство Волгоградского государственного университета, 1999. – С. 9.; Giergielewicz M., 1962, *Norwidowska "Modlitwa Mojżesza"*, [w:] *Norwid żywy. Książka zbiorowa* wydana staraniem Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie, Londyn, s. 23-46 ; Kamieniecki J., 2005, *O modlitwie na rozpoczęcie i zakończenie dnia (na podstawie dawnych katechizmów podręczników, [w:]* *Język religijny dawniej i dziś*, (red.) S. Mikołajczak, T. Węclawski, Poznań, s. 129-136; Makuchowska M., 1994, *Rytualizacja i spontaniczność w języku modlitwy*, „*Łódzkie studia teologiczne*” z. 3, 84-89; Makuchowska M., 1996, *O delimitacji tekstów modlitewnych*, [w:] *Tekst i jego odmiany*, (red.) T. Dobrzyńska, Warszawa, s. 71-76; Makuchowska M., 1996, *Struktura gatunkowa modlitwy*, [w:] *Styl a tekst*, (red.) S. Gajda, M.Balowski, Opole, s. 299-304; Makuchowska M., 1998, *Modlitwa jako gatunek języka religijnego*, Opole; Makuchowska M., 1998, *O języku modlitwy*, [w:] *Czterechsetlecie unii brzeskiej. Zagadnienia języka religijnego*, (red.) Z. Leszczyński, Lublin, 157-167; Makuchowska M., 2000, *O komunikatywności języka modlitw liturgicznych*, [w:] *Przeгляд Pastoralno-Homiletyczny* 4, s. 135-149; Mare F.V. Nejtstar i доклад slovanské prosodie casomerne // *Славянская филология: Сборник статей*. Т. II. М., 1958; Mień A., 1994, *Wprowadzenie do modlitwy*, Kraków; Mikołajczak S., 2004, *Modlitwa powszechna – kształt językowy i charakterystyka gatunkowa*, [w:] *Język religijny dawniej i dziś*, red. S. Mikołajczak, T. Węclawski, Poznań; Mikołajczak S., 2005, *Składowy kształt modlitwy wiernych*, [w:] *Język religijny dawniej i dziś*, (red.) S. Mikołajczak, T. Węclawski, Poznań, s. 95-104; *Studien und Entwürfe zur Meßfeier*. E. Nagel. Freiburg [u. a.] 1995 (*Texte der Studien- kommission für die Meßliturgie und das Meßbuch der IAG* 1); Vaillant A. L' *Homelie d'Épiphane sur l'ensevelissement du Christ* // *Radovi Staroslovenskog Instituta*. Kn. 3. Zagreb, 1958; Węclawski T., 1993, *Języko-*

- Язык обряда [Мечковская, 1998, с. 169; Markunas, Uczyciel 1999, s.194]³⁶
Язык открывенья [Мечковская 1998, с. 187; Markunas, Uczyciel 1999, s.154]³⁷
Язык проповеди [Мечковская 1998, с. 125-128; Markunas, Uczyciel 1999, s.184; Kucala 1987, nr 83, s. 24–25; Zdunkiewicz-Jedynak 1993, s. 73-84]³⁸
Язык пророчества [Kłodoczny, 2004, s. 25-30]³⁹
Язык профани [Makuchowska 1998, s.19-24; Puzynina 1998, s. 19-33]⁴⁰
Язык пророческий [Мечковская 1998, с. 15-17; Kłodoczny 2004, s. 25-30]⁴¹
Язык религии [Захарян 2006, с. 9-13; Karpluk, Sambor 1988, s. 7, 23; Rożek 2006, t. VI, s. 395-411]⁴²
Язык религиозный [Василенко 1999; Москвичев 1998, с.37-40; Adamek, Koziara 1999; Bajerowa, Puzynina 2000, t.8. s. 19-20; Przyczyna, Siwek 1999, s.130-148;

we granice modlitwy, „Zeszyty Karmelitańskie”, z. 1-2, s. 19-26; Welte B., 1995, Modlitwa jako mowa, przeł., G. Sowiński, „Znak” nr 12, s. 18-32; Wierzbicka A., Między modlitwą a przekleństwem, [w:] Etnolingwistyka, nr.8, Lublin c. 8-39; Wojtak M., 1999, Modlitwa ustalona - podstawowe wyznaczniki gatunku, [w:] Adamowski J., S. Niebrzegowska (red.), 1999, W zwierciadle języka i kultury, Lublin, s. 129-138; Wojtak M., 1999, Stereotypizacja i kreatywność w wotywnej modlitwie, [w:] Stereotypność i twórczość, (red.) M. Kostiumowa, Perm, s. 268-280; Wojtak M., 1999, Wyznaczniki gatunku wypowiedzi na przykładzie tekstów modlitewnych, [w:] Stylistyka 8, s. 105-117; Wojtak M., 1999/2000, O modlitwie pielgrzymy – uwagi filologa, „Język Polski w Szkole Średniej” z. 2, s. 92-99; Wojtak M., 2000, Modlitwa jako gatunek wypowiedzi, [w:] Język polski. Historia. Współczesność, (red.) W. Książek-Bryłowa, H. Duda, Lublin, s. 133-141; Wojtak M., 2000, Modlitwa wotywna jako forma pielgrzymiej rozmowy z Maryją – analiza stylistyczna, [w:] Inspiracje chrześcijańskie w kulturze Europy. Materiały konferencji 11-14 maja 1999 roku, (red.) E. Woźniak, Łódź, s. 381-395; Wojtak M., 2000, Stylistyka modlitwy wotywniej - rekonesans, [w:] M. Białoskórska (red.), 2000, Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań; Wojtak M., 2005, Genologiczne aspekty charakterystyki modlitewnika – zarys problematyki, [w:] Język religijny dawniej i dziś, (red.) S. Mikołajczak, T. Węclawski, Poznań, s. 111-120; Wolniewicz B., 1997, Religia i magia – kwestia modlitwy, „Znak”, 508; Wierzbicka A., 1996, Między modlitwą a przekleństwem, „Etnolingwistyka”, nr.8, Lublin c. 8-39.

³⁶ Мечковская Н.Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 169; A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s.194.

³⁷ Мечковская Н.Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 187; A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s.154.

³⁸ Мечковская Н.Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 125-128; Прохватаилова О.А. Православная проповедь и молитва как феномен современной звучащей речи: Монография. – Волгоград: Издательство Волгоградского государственного университета, 1999.- 364 с.; A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s.184; Kucala M., 1987, Kazanie jako język mówiony, „Materiały homiletyczne”, nr 83, Kraków, s. 24–25; Zdunkiewicz-Jedynak D., 1993, Leksykalne środki wartościowania w niedzielnych kazaniach radiowych, [w:] Język a chrześcijaństwo, (red.) I. Bajerowa, M. Karpluk, Z. Leszczyński, Lublin, s. 73-84.

³⁹ P. Kłodoczny, 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30.

⁴⁰ Козлов С. «Гений языка» и «гений нации»: две категории XVII — XVIII веков // Независимый филологический журнал «НЛО», 1999, № 36; M. Makuchowska, 1998, Modlitwa jako gatunek języka religijnego, Opole, s.19-24; Puzynina J., 1998, Człowiek – Język – Sakrum, [w:] Człowiek – dzieło – sacrum, (red.) S. Gajda, H.J. Sobeczko 1998, Opole, s. 19-33.

⁴¹ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998, s. 15-17; P. Kłodoczny, 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30

⁴² Захарян Т. Б. Сакральный символ в языке религии : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.13 / Т. Б. Захарян ; Урал. гос. ун-т им. А. М. Горького. — Екатеринбург : [б. и.], 2006. — С. 9-13; M. Karpluk, J. Sambor (red.), 1988, O języku religijnym. Zagadnienia wybrane, Lublin, s. 7, 23; L. Rożek (red.) 2006, Język religii. Konstrukcje i dekonstrukcje Prace interdyscyplinarne.T. VI, Częstochowa, s. 395-411.

Karpluk, Sambor 1988; Zeler 1999, s.149-165]⁴³

Језик ритуални [Мечковская, 1998, с.16; Zdunkiewicz-Jedynak 2006]⁴⁴

Језик сакрални [Мечковская 2007; Karpluk, Sambor 1988, s. 5.]⁴⁵

Језик сакрума [Мечковская 1998, с. 15; Kołakowski 1991, s.53-63; Makuchowska 1998; Makuchowska 1999, s. 182; Puzynina 1998, s. 19-33]⁴⁶

Језик савременог црквеног живота [Bajerowa 1988, s. 9-20]⁴⁷

Језик староцрвенословенски [Bednarczuk 1988; Jurgowski 1986, s. 127; Lewicki 2002, s. 145, 272, 282; Markunas, Uczyciel 1999, s. 255; Wawrzyńczyk 2000]⁴⁸

Језик химни [Markunas, Uczyciel 1999, s.164]⁴⁹

Језик Цркве [Јазык Церкви 2004; Makuchowska 1995, s. 449]⁵⁰

⁴³ Јазык религиозный // Василенко Л. И. Краткий религиозно-философский словарь. - М., Истина и жизнь, 1999; Москвичев В.И. Религиозный язык в постсоветском этническом пространстве // Языковая картина мира: лингвистический и культурологический аспекты : материалы междунар. научно-практ. конференции, посвященной 60-летию БиГПИ, 290-летию Бийска, 70-летию В.М. Шукшина (3-5 дек. 1998 г.): В 2-х т. Т. 2 / ред. колл.: К. Г. Колтаков, Н. А. Манаков, Л. А. Араева [и др.]; отв. ред. В.П. Никишаева. - Бийск : НИЦ БиГПИ, 1998. - с.37-40; I. Bajerowa, J. Puzynina, 2000, Art. Język religijny. Aspekt filologiczny, [w:] Encyklopedia katolicka, Lublin, t.8. s. 19-20; Zeler B., Język innych kościołów chrześcijańskich (na przykładzie Kościoła Ewangelicko-augsburskiego) [w:] Poliszczyna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci, red. W. Pisarkow, Kraków, 1999, s.149-165; Przyczyna W., G. Siwek, 1999, Język w Kościele, [w:] Poliszczyna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci, red. W. Pisarkow, Kraków, s.130-148; Z. Adamek, S. Koziara (red.), 1999, Od Biblii Wujka do współczesnego języka religijnego. Z okazji 400-lecia Wydania Biblii ks. Wujka; Tarnów; M. Karpluk, J. Sambor (red.), 1988, O języku religijnym. Zagadnienia wybrane, Lublin; Zeler B., Język innych kościołów chrześcijańskich (na przykładzie Kościoła Ewangelicko-augsburskiego) [w:] Poliszczyna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci, red. W. Pisarkow, Kraków, 1999, s.149-165; Przyczyna W., Siwek G., 1999, Język w Kościele, [w:] Poliszczyna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci, red. W. Pisarkow, Kraków, s.131-148.

⁴⁴ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С.16; D. Zdunkiewicz-Jedynak , 2006, Szurfuując po Internecie Internecie poszukiwaniach Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów.

⁴⁵ Мечковская Н.Б. Статья «Сакральный язык» //Религия: Энциклопедия / под редакцией Грицанова А. А., Синило Г. В., издательство «Книжный Дом», Минск, 2007. - 959 с.; M. Karpluk, J. Sambor (red.), 1988, O języku religijnym. Zagadnienia wybrane, Lublin, s. 5.

⁴⁶ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 15; Kołakowski L., 1991, O wypowiedzianiu niewypowiedzianego: język i sacrum, [w:] Język a kultura, t.4, red. J.Bartmiński, R.Grzegorzczakowa, Wrocław, s.53-63; Makuchowska M., 1998, Modlitwa jako gatunek języka religijnego, Opole; M. Makuchowska, 1999, Język religijny względem pozostałych odmian polszczyzny [w:] Z. Adamek, S. Koziara (red.), Od Biblii Wujka do współczesnego języka religijnego. Z okazji 400-lecia wydania Biblii ks. Jakuba Wujka, Tarnów, s. 182; Puzynina J., 1998, Człowiek – Język – Sakrum, [w:] Człowiek – dzieło – sacrum, (red.) S. Gajda, H.J. Sobeczko 1998, Opole, s. 19-33.

⁴⁷ Bajerowa I., 1988. Rola języka we współczesnym polskim życiu religijnym [w:] Karpluk M., J. Sambor (red.), 1988, O języku religijnym. Zagadnienia wybrane, Lublin, s. 9-20.

⁴⁸ L. Bednarczuk et al.(red.), 1988, Języki indoeuropejskie, t. 2, Warszawa; K. Polański (red.), 1999, Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, Wrocław – Warszawa – Kraków; M. Jurkowski, 1986, Od wiedzy Babel do języka kosmotów: o językach sztucznych, uniwersalnych i międzynarodowych, Białystok, Białystok, s. 127; R. Lewicki, 2002, Chrześcijaństwo. Słownik rosyjsko-polski (Христианство. Русско-польский словарь), Warszawa, s. 145, 272, 282; A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 255; Wawrzyńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa.

⁴⁹ A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 164.

⁵⁰ Јазык Церкви. (Сборник). Выпуск 3. – М: Издательство Свято-Филаретовского Православно-Христианского Института, 2004. - 328 с.; Makuchowska M., 1995, Styl religijny, [w:] S. Gajda, (red.), 1995, Przewodnik po stylistyce polskiej, Opole, s. 449.

Језик црквенословенски [Верещагин 1997, с.298, 312; Мечковская 1998, с. 160-161; Ремнева, Савельев, Филичев 1999; Dunaj (red.), 1998; Polański 1999, s. 86; Żyłko 1999, s.154-167]⁵¹

Језик црквени [Даль, Bednarczuk 1988, t. 2; Jurkowski 1986, s. 127; Lewicki 2002, s. 145, 272, 282; Markunas, Uczyciel 1999, s. 255; Polański 1999; Wawrzyńczyk 2000]⁵²

Језици Библије [Мень 2002, Т. 3, с. 493, 496]⁵³

Коммуникација религијска [Гриненко 2000; Мечковская 1998, с. 224-226; Прохватилова 2000, с. 280-295; Розанова 2003, с. 348-363; Bednarczuk 1988, s. 71; Zdunkiewicz 1996]⁵⁴

Комуникација сакрална [Гриненко 2000; Sobeczko 2007]⁵⁵

Религиолект [Jankowski 1998, s. 135]⁵⁶

Сакрализација језика [Бугаева 2006-е, с. 3-8]⁵⁷

Сакрално у језику [Луговский 1998]⁵⁸

Социолект православни [Бугаева 2004-а, с. 36-40; Бугаева 2006 –ж, с. 336-339]⁵⁹

⁵¹ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 160-161; Ремнева М.Л., Савельев В.С., Филичев И.И. Церковнославянский язык. Грамматика с текстами и словарем. – М.: Издательство МГУ, 1999. – 232 с.; Верещагин Е.М. История возникновения древнего общеславянского литературного языка. Переводческая деятельность Кирилла и Мефодия и их учеников. – М., 1997. – С.298, 312; Żyłko D, 1999, Kodeks Przemyski jako XV-wieczna cerkiewnosłowiańska ruska redakcja adaptacji białorusko-ukraińskiej Słów Izaaka Syryjczyka, [w:] Studia Russica XVII, Budapest, s.154-167; K. Polański (red.), 1999, Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, Wrocław – Warszawa – Kraków, s. 86; B. Dunaj (red.), Słownik współczesnego języka polskiego. T. 1-2, [wyd. popraw. i uzup.], Warszawa 1998.

⁵² Даль В. Язык церковный; L. Bednarczuk et al.(red.), 1988, *Języki indoeuropejskie*, t. 2, Warszawa; K. Polański (red.), 1999, Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, Wrocław – Warszawa – Kraków; M. Jurkowski, 1986, Od wiedzy Babel do języka kosmotów: o językach sztucznych, uniwersalnych i międzynarodowych, Białystok, Białystok, s. 127; R. Lewicki, 2002, Chrześcijaństwo. Słownik rosyjsko-polski (Христианство. Русско-польский словарь), Warszawa, s. 145, 272, 282; A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 255; Wawrzyńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa.

⁵³ Язык библейский // А. Мень Библиологический словарь: В 3 т. М.: Фонд им. Александра Меня, 2002. – Т. 3, с. 493, 496

⁵⁴ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 224-226; M. Makuchowska, 1998, Modlitwa jako gatunek języka religijnego, Opole; Прохватилова О. А. О гиперкоммуникации в современной духовной речи. -Мир Православия. 2000. - Вып. 3. - С. 280-295; Розанова Н.Н. Сфера религиозной коммуникации: храмовая проповедь// Современный русский язык. Социальная и функциональная дифференциация/ отв. Ред. Л.П. Крысин. – М.: Языки славянской культуры, 2003. – С. 348-363; Гриненко Г. В. Сакральные тексты и сакральная коммуникация. Логико-семиотический анализ вербальной магии. – М.: Новый век, 2000. – 448 с.; Bednarczuk L., 1988, Transcendencja i transkomunikacja, „Prace Filologiczne”, t. XLIII, Warszawa, s. 71; Zdunkiewicz D., 1996, Językowe środki perswazji w kazaniu, Kraków.

⁵⁵ Гриненко Г. В. Сакральные тексты и сакральная коммуникация. Логико-семиотический анализ вербальной магии. – М.: Новый век, 2000. – 448 с.; Sobeczko H. J. (red.), 2007, Liturgia Sacra, Liturgia – Musica – Ars, (seria – czasopismo, Rok 13/2007, Nr 1(29)), Opole.

⁵⁶ Jankowski H., 1998, Językoznawcze mity o języku arabskim, [w:] Z Mekki do Poznania. Materiały 5. Ogólnopolskiej Konferencji Arabistycznej, Poznań 9 – 10 czerwca 1997, pod red. H. Jankowskiego, Poznań, s. 135-140.

⁵⁷ сборник научных трудов./ Отв. ред.Е.В. Плисов.- Н. Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2005. С. 3-11.

Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 16.

⁵⁸ Луговский Г.В.Язычество языка // Древо познания. Алчевск-Луганск, 1998.

⁵⁹ Бугаева И.В.Православный социолект и его лексикографическое описание//Единство системного и функционального анализа языковых единиц: материалы Междунар. науч. конф. (г. Белгород, 11-13

Функције сакралног језика

Функције сакралног језика [Kłodoczny 2004, s. 25-29; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁶⁰

Функција акумулативна [Kłodoczny 2004, s. 25-30; Grzegorzczkowska 1991, t.4, s. 25; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁶¹

Функција анамнестичка [Kłodoczny 2004, s. 25-30; Wolicka 1995, nr 12, s. 71; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁶²

Функција импресивна [Bronk 1973, s.29-45; Kłodoczny 2004, s. 25-30; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁶³

Функција инструментална [Bronk 1973, s.29-45; Kłodoczny 2004, s. 25-30; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁶⁴

Функција интерогативна [Bronk 1973, s.29-45; Kłodoczny 2004, s. 25-30; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁶⁵

Функција консочијативна [Kłodoczny 2004, s. 25-30; Opara 1974, s.120; Cedgela 1996, s. 31; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁶⁶

Функција метајезичка [Bronk 1973, s.29-45; Kłodoczny 2004, s. 25-30; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁶⁷

апр. 2006) Ч.2. – Белгород, 2006. –С. 336-339; Бугаева И.В. Сленг современных семинаристов в аспекте изучения религиозной личности //Язык. Речь. Речевая деятельность. Межвуз. сб. научн. трудов. Вып. 7./ Отв. ред. М.А. Грачев. С. 36-40.

⁶⁰ P. Kłodoczny, 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-29.

⁶¹ Kłodoczny P., 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Grzegorzczkowska R., 1991, Problem funkcji języka w świetle teorii aktów mowy, [w:] J. Bartmiski, B. Bonecka (red.), 1991, Język a kultura, t.4, Lublin, s. 25; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁶² P. Kłodoczny, 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Wolicka, E., 1995, Obraz i słowo w obszarze języka religijnego, „Znak” nr 12, s. 71; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁶³ Kłodoczny P., 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Bronk A., 1973, Charakterystyka języka religii w filozofii analitycznej, „Zeszyty naukowe KUL”, 3, s.29-45; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁶⁴ Kłodoczny P., 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Bronk A., 1973, Charakterystyka języka religii w filozofii analitycznej, „Zeszyty naukowe KUL”, 3, s.29-45; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁶⁵ Kłodoczny P., 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Bronk A., 1973, Charakterystyka języka religii w filozofii analitycznej, „Zeszyty naukowe KUL”, 3, s.29-45; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁶⁶ Kłodoczny P., 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Opara S., 1974, Język a religijność, „Studia Filozoficzne”, 7, s.120; Cedgela A., 1996, Norma wzorcowa i norma użytkowa komunikacji we współczesnej polszczyźnie, [w:] O zagrożeniach i bogactwie polszczyzny, red. J. Miodek, Wrocław, Wrocław. 31; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁶⁷ Kłodoczny P., 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Bronk A., 1973, Charakterystyka języka religii w filozofii analitycznej, „Zeszyty naukowe KUL”, 3, s.29-45; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

Функција перформативна [Kłodoczny 2004, s. 25-30; Wojtowicz 1996, s. 4; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁶⁸

Функција спознајна [Wajerowa 1988, s. 9-20; Kłodoczny 2004, s. 25-30; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁶⁹

Функција поетска [Grzegorzycykowa 1991, s. 25; Kłodoczny 2004, s. 25-30]⁷⁰

Функција регулативна [Kłodoczny 2004, s. 25-30; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁷¹

Функција синергијска⁷²

Функција социјализацијска [Anusiewicz 1995, s. 45; Grzegorzycykowa 1991, s. 25; Kłodoczny 2004, s. 25-30; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁷³

Функција евокативна [Bronk 1973, s.29-45; Kłodoczny 2004, s. 25-30; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁷⁴

Функција експресивна [Bronk 1973, s.29-45; Kłodoczny 2004, s. 25-30; Zdunkiewicz-Jedynak 2006, s. 70-72]⁷⁵

⁶⁸ P. Kłodoczny, 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tl innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Wojtowicz A., 1996, Tekst sakralny. Pytania i hipotezy socjologiczne, „Przeгляд religioznawczy”, 4; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁶⁹ P. Kłodoczny, 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tl innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; 1988: Bajerowa I., 1988. Rola języka we współczesnym polskim życiu religijnym [w:] Karpluk M., J. Sambor (red.), 1988, O języku religijnym. Zagadnienia wybrane, Lublin, s. 9-20; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁷⁰ Kłodoczny P., 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tl innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Grzegorzycykowa R., 1991, Problem funkcji języka w świetle teorii aktów mowy, [w:] J. Bartmiski, B. Bonecka (red.), 1991, Język a kultura, t.4, Lublin, s. 25; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁷¹ Kłodoczny P., 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tl innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁷² Kłodoczny P., 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tl innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; ; Cedgela A., 1996, Norma wzorcowa i norma użytkowa komunikacji we współczesnej polszczyźnie, [w:] O zagrożeniach i bogactwie polszczyzny, red. J. Miodek, Wrocław, Wrocław. 31; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁷³ Kłodoczny P., 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tl innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Grzegorzycykowa R., 1991, Problem funkcji języka w świetle teorii aktów mowy, [w:] J. Bartmiski, B. Bonecka (red.), 1991, Język a kultura, t.4, Lublin, s. 25; Anusiewicz, 1995, Lingwistyka kulturowa. Zarys problematyki, Wrocław, Wrocław. 45; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁷⁴ P. Kłodoczny, 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tl innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Bronk A., 1973, Charakterystyka języka religii w filozofii analitycznej, „Zeszyty naukowe KUL”, 3, s.29-45; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

⁷⁵ P. Kłodoczny, 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tl innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Bronk A., 1973, Charakterystyka języka religii w filozofii analitycznej, „Zeszyty naukowe KUL”, 3, s.29-45; ; Zdunkiewicz-Jedynak D., 2006, Surfując po Internecie w poszukiwaniu Boga... Gatunki komunikacji religijnej na polskich katolickich stronach internetowych, Tarnów, s. 70-72.

Приступи проучавању сакралног језика

Семантички приципи

Значење сакрално [Бугаева 2005-б, с. 3-11]⁷⁶

Појмови теолошки [Encyklopedia katolicka, 1985-2000, t. 8, s. 16-20; Skorupka 1938/39, s.169-173]⁷⁷

Религијско-језичка слика света [Москвичев 1998, с. 37-40; Pieciul-Karmińska 2007]⁷⁸

Семантика религијска [Митина 2000]⁷⁹

Семантика сакрална [Азаров 2002; Шакирова 1997]⁸⁰

Смисао лексеме сакрални [Adamek, S. Koziara 1999]⁸¹

Теонема [Гадомский 2006-г, с. 11-20; Гадомский 2006-д, с.24-41; Гадомский 2006-е, с. 186-193; Гадомский 2006-ж, с. 51-58; Gadowski 2007-б, s. 199-206]⁸²

Системско-категоријални приступ

Фонетика сакралног језика

Акустичке одлике молитве [Прохватилова 1999, с. 9-30; Wojtak 1999, s. 129-138; Wojtak 1999/2000, s. 92-99]⁸³

⁷⁶ Бугаева И.В. Стилистические особенности и жанры религиозной сферы // Стилистика текста. Межвуз. сборник научных трудов./ Отв. ред.Е.В. Плисов.- Н. Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2005-б. С. 3-11.

⁷⁷ Encyklopedia katolicka, 1985-2000, t. 8, Lublin, s. 16-20; Skorupka, 1938/39, Przenośnię z zakresu pojęć religijnych i kościelnych w języku polskim, Porj 9-10, s.169-17.

⁷⁸ Puzynina J., 1999, Językowy obraz Boga w poezji romantycznej, [w:] B. Kreja (red.), 1999, Tysiąc lat polskiego słownictwa religijnego, Gdansk, s. 99-116; E. Pieciul-Karmińska, 2007, Językowy obraz Boga i świata. O przekładzie teologii niemieckiej na język polski, Poznań; Pieciul-Karmińska E., 2007, Językowy obraz Boga i świata. O przekładzie teologii niemieckiej na język polski, Poznań.

⁷⁹ Митина Ю. В. Лексика с религиозной семантикой и ее стилистические функции в житийных памятниках XV века . - Автореф. дис... канд. филол. наук . – М. Московский пед. ун-т , 2000. - 17 с.; Ерофеева И. В. Религиозная семантика производных образований в летописном тексте// Материалы Всероссийской конференции, посвященной 450-летию Казанской епархии "Православие в поликонфессиональном обществе".

⁸⁰ Шакирова Д.Р. Прилагательные сакральной семантики в "Житии Авраамия Смоленского" // Международная научная конференция, посвященная 200-летию Казанского государственного университета. 7 - 10 октября 1997 г.

⁸¹ Z. Adamek, S. Koziara (red.), 1999, Od Biblii Wujka do współczesnego języka religijnego. Z okazji 400-lecia Wydania Biblii ks. Wujka, Tarnów.

⁸² Гадомский А.К. К вопросу о единицах теолингвистики // Восточнославянская филология: Сборник научных работ. Вып 11. Часть 1. Языкознание. – Горловка: изд-во ГППИИЯ, 2006-г.- С. 11-20; Гадомский А.К. Некоторые направления исследований теолингвистики // Наукові записки Луганського нац. пед. ун-ту. Вип.7. Сер. филол.науки: Зб наук. праць [Норми та парадокси свідомості й мислення, їх відображення в мовній картині світу] - Луганськ: Альма-матер, 2006 -д. - С.24-41; Гадомский А.К. Религиозный язык или стиль: попытка систематизации терминологии теолингвистики. - Учен. зап. ТНУ. – Т. 19 (58) № 2 Филология. – Симферополь: ТНУ, 2006-е. – С. 186-193; Гадомский А.К. Теолингвистика как учебная дисциплина // Язык как инструмент познания и зеркало эпохи. Международная научно-практическая конференция. 24-26.05.2006 – Симферополь: Универсум, 2006-ж. – С. 51-58; Gadowski A., 2007-б, О кодовом подходе в изучении религиозного языка, [w:] Prace Filologiczne, t. LIII, s. Warszawa, s. 199-206.

⁸³ Прохватилова О.А. Православная проповедь и молитва как феномен современной звучащей речи: Монография. – Волгоград: Издательство Волгоградского государственного университета, 1999. – С. 9-30; Wojtak M., 1999, Modlitwa ustalona - podstawowe wyznaczniki gatunku, [w:] W zwierciadle języ-

Интонационо-звучна организација сакралног израза [Бугаева 2006 –е, с. 3-8; Прохватилова 1999; Прохватилова 2004, с. 163 – 174]⁸⁴

Фонетске одлике православног социолекта [Бугаева 2006-е, с. 3-8; Прохватилова 1999; Прохватилова 2004, с. 163 – 174]⁸⁵

Графија и ортографија сакралног текста

Правила писања лексике са сакралним значењем [Розенталь, Джанджакова, Кабанова 1999; Przybylska, Przyczyna 2004]⁸⁶

Титла [Мечковская 1998, с. 72; Lewicki 2002, s. 229]⁸⁷

Лексикологија сакралног језика

Релијски маркирана лексика

Варијанта теонеме лексичка [Гадомский 2006–г, с. 11-20; Гадомский 2006-д, с. 24-41; Gadomski 2007-б, s. 199-206; Петрикова 2008, с. 97-104]⁸⁸

Лексика библијска [Березович 1997, с. 77-87; Brajerski 1995, s. 454-459]⁸⁹

ka i kultury, (red.) Adamowski J., S. Niebrzegowska, Lublin, s. 129-138; Wojtak M., 1999/2000, O modlitwie pielgrzymą – uwagi filologa, „Język Polski w Szkole Średniej”, z. 2, s. 92-99; Wojtak M., 1999, Wyznaczniki gatunku wypowiedzi na przykładzie tekstów modlitewnych, „Stylistyka”, nr 8, s. 105-117.

⁸⁴ Бугаева И.В. Акцентные варианты в православном социолекте и литературная норма//Человек и языковое пространство. Аспекты взаимодействия / Отв. ред. Е.В. Плисов. Межвуз. сб. научн. трудов. Вып. 2. - Н.Новгород:Изд-во ГОУ НГЛУ.2006 –е. - С.3-8; Прохватилова О.А. Православная проповедь и молитва как феномен современной звучащей речи. – Волгоград, 1999; Прохватилова О.А. Интонационно-звуковая организация современной духовной речи // Вопросы русского языкознания: Сб. науч. ст. к юбилею Е.А. Брызгуновой. Вып. XI: Аспекты изучения звучащей речи. М., 2004. С. 163 – 174.

⁸⁵ Бугаева И.В. Акцентные варианты в православном социолекте и литературная норма//Человек и языковое пространство. Аспекты взаимодействия / Отв. ред. Е.В. Плисов. Межвуз. сб. научн. трудов. Вып. 2. - Н.Новгород: Изд-во ГОУ НГЛУ.2006-е. - С.3-8; Прохватилова О.А. Православная проповедь и молитва как феномен современной звучащей речи: Монография. – Волгоград: Издательство Волгоградского государственного университета, 1999.- 364 с.; Прохватилова О.А. Интонационно-звуковая организация современной духовной речи // Вопросы русского языкознания: Сб. науч. ст. к юбилею Е.А. Брызгуновой. Вып. XI: Аспекты изучения звучащей речи. М., 2004. С. 163 – 174.

⁸⁶ Розенталь, Джанджакова, справочники по правописанию;Przybylska R., W. Przyczyna (red.), 2004, Zasady pisowni słownictwa religijnego, Tarnów.

⁸⁷ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 72; R. Lewicki, 2002, Chrześcijaństwo. Słownik rosyjsko-polski (Христианство. Русско-польский словарь), Warszawa, s. 267; A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 229.

⁸⁸ Gadomski A., 2007, О кодовом подходе в изучении религиозного языка, [w:] Prace Filologiczne, t. LIII, s. Warszawa, s. 199-206;Гадомский А.К. К вопросу о единицах теолингвистики // Восточнославянская филология: Сборник научных работ. Вып 11. Часть 1. Языкознание. – Горловка: изд-во ГГПИИЯ, 2006.- С. 11-20; Гадомский А.К. Некоторые направления исследований теолингвистики // Наукові записки Луганського нац. пед. ун-ту. Вип.7. Сер. філол.науки: 36 наук. праць [Норми та парадокси свідомості й мислення, їх відображення в мовній картині світу] - Луганськ: Альма-матер, 2006. - С.24-41; Петрикова А. Работа с художественным текстом новеллы М. Фигули «Тройка гнедых»с точки зрения методики и теолингвистики // Сборник «Русский язык: Человек. Культура. Коммуникация». Материалы Международной научной конференции, прошедшей 30 ноября 2007 г. в Уральском государственном университете. – Екатеринбург: ГОУ ВПО УГТУ–УПИ, 2008. – С. 97-104.

⁸⁹ Березович Е. Л. Библийская лексика в топонимии русского севера // Известия Уральского государственного университета. – 1997. – № 5. – С. 77-87; Ярмульская И. Ю. Духовное послание в документоведческом и стилистическом освещении: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. – Волгоград, 2006; Brajerski T., 1995, *Biblijne słownictwo i frazeologia*, Warszawa, s. 454-459.

Лексика богослужбена [Королева 2002, с. 12]⁹⁰

Лексика религијска [Азаров 2002; Бен-Леви 2000; Антушева 2005, с. 3; Булави-на 2003; Журавлева 2004, с. 290; Кабакчи 2001, с. 7; Климович 2006, с. 202-204; Тимофеев 2001; Халлави 1986; Kreja 1999, s. 69-90; Przyczyna 2004; Skorupka 1938/39, s. 199-173; Sobczykowa 1994, s. 129-139; Wawrzyńczyk 2000; Wysoka 1987, s. 129-130]⁹¹

Лексика религијска протестантска [Winiarska 2002, s. 419-441; Winiarska 2005]⁹²

Лексика сакрална [Королева 2002, с. 12; Ярмульская 2006; Brajerski 1995, s. 454-459]⁹³

Лексика сакрално-богослужбена [Королева 2002, с. 12]⁹⁴

Лексика хришћанска [Антушева 2005, с. 3; **Karpluk 1988**]⁹⁵

Лексика црквена [Беляев 1996, с. 19; Булавина 2003]⁹⁶

Лексика црквено-религијска [Со Ын Ён. 2000]⁹⁷

⁹⁰ Королева И.А. Православная сакрално-богослужбена лексика в современном русском языке и в художественном тексте: Дис. ... канд. филол. наук.- Волгоград, 2002.- С.12.

⁹¹ Азаров А.А. Русско-английский словарь религиозной лексики / А.А. Азаров - М.: РУССО, 2002; Бен-Леви С. Англо-русский толковый словарь библейско-религиозной лексики. - М.: КАРО, 2000. - 144 с.; Антушева Е. К этимологии христианской лексики: Диссертация на соискание ученой степени magister atrium по русскому языку. - Тарту, 2005. - С. 3; Булавина С.В. Русские устойчивые словосочетания, содержащие церковно-религиозную лексику: Дис... канд. филол. наук. - Воронеж, 2003; Кабакчи В.В. Практика английского языка межкультурного общения. - СПб.: ИВЭСЭП, Знание, 2001. - С. 7; Климович Н.В. К вопросу об определении библеизма в лингвистике// Языкознание.- Красноярск: Красноярский государственный университет, 2006 - С. 202-204; Тимофеев К.А. Религиозная лексика русского языка как выражение христианского мировоззрения. - Новосибирск, 2001. - 88 с; Халлави М.Х.С. Лексические арабские заимствования в современном русском языке: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. - М., 1986; В. Kreja, (red.) 1999, Tysiąc lat polskiego slownictwa religijnego, Gdańsk, s. 69-90; W. Przyczyna, R. Przybylska (red.), 2004, Zasady pisowni slownictwa religijnego, Tarnów; S. Skorupka, 1938/39, Przenośnie z zakresu pojęć religijnych i kościelnych w języku polskim, [w:] Poradnik językowy, 1938/39, t. 9-10, s. 199-173; E. Wysocka, Leksyka związana z życiem religijnym w Słowniku języka polskiego PAN pod red. W. Doroszewskiego, [w:] Saloni Z. (red.), 1987, s. 129-130; Sobczykowa 1994, s. 129-139; Журавлева С.А. Религиозная лексика и прагматика словаря / С.А.Журавлев // Русская и сопоставительная филология: состояние и перспективы: Международная научная конференция, посвященная 200-летию Казанского университета (Казань, 4-6 октября 2004 г.): Труды и материалы: / Под общ. ред. К.Р. Галиуллина. - Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2004.- С.290.

Wawrzyńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa;

⁹² Winiarska I., 2002, Protestanckie słownictwo religijne, [w:] Prace filologiczne, t. XLVII, Warszawa, s. 419-441; Winiarska I. M., 2005, Słownictwo religijne polskiego kalwinizmu od XVI do XVIII wieku na tle terminologii katolickiej, Warszawa.

⁹³ Королева И.А. Православная сакрално-богослужбена лексика в современном русском языке и в художественном тексте: Дис. ... канд. филол. наук.- Волгоград, 2002.- С.12; Ярмульская И. Ю. Духовное послание в документоведческом и стилистическом освещении: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. - Волгоград, 2006. Brajerski T., 1995, Biblijne słownictwo i frazeologia, Warszawa, s. 454-459.

⁹⁴ Королева И.А. Православная сакрално-богослужбена лексика в современном русском языке и в художественном тексте: Дис. ... канд. филол. наук.- Волгоград, 2002.- С.12.

⁹⁵ Антушева Е. К этимологии христианской лексики: Диссертация на соискание ученой степени magister atrium по русскому языку. - Тарту, 2005. - С. 3; **M. Karpluk, J. Sambor (red.), 1988, O języku religijnym. Zagadnienia wybrane, Lublin.**

⁹⁶ Беляев Л. А., Чернецов А.В. Русские церковные древности (археология христианских древностей средневековой Руси): учебно-методическое пособие к курсу. - М, 1996. - С. 19; Булавина С.В. Русские устойчивые словосочетания, содержащие церковно-религиозную лексику: Дис... канд. филол. наук. - Воронеж, 2003.

⁹⁷ Со Ын Ён. Речевой жанр современного церковно-религиозного послания: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. - М., 2000.

Лексика теолошка [Chleđzińska-Światecka 1993, t. 38, s. 149-179; Małek, Korytkowska 2000, s. 136; Wawrzyńczyk 2000]⁹⁸

Религионим [Горюшина 2002; Михайлова 2004, с. 3, 63-113; Черняк 2003, с. 296-297]⁹⁹

Еїшмолоїја. Позаїмљенице

Библеизам, библизам [Загот 2004; Мечковская 1998, с.98, 369; Семенова 2003; Bąba 1971, s. 358-364; Chlebda 1995, s. 23-60; Długosz-Kurczabowa 1990, s.3-81; 995; Romaniuk, 1990]¹⁰⁰

Коранизам [Белл; Уотт 2005; Łapicz 1986; Łapicz 1992, s. 297 – 318; Łapicz 1994, s. 171 – 178; Łapicz 2006 s. 165 – 179; Łapicz 2007, s. 99 – 117]¹⁰¹

Речи религијског порекла [Азаров 2002; Кабакчи 2001, с. 7]¹⁰²

Речи хришћанског порекла [Климович, с. 202]¹⁰³

Сакрализам [Markunas, Uczyciel 2001]¹⁰⁴

Фразеологизам-библеизам [Жолобова 2002, с. 24-25; Bąba 1971, t. 51, z. 5, s.

⁹⁸ Małek E., Korytkowska M. (red.), 2000, Współcześni slawiści polscy. Informator, Kraków, s. 136.; Chleđzińska-Światecka J., 1993, O współczesnym słownictwie cerkiewno-teologicznym w Polsce, [w:] Prace filologiczne, t. 38, s. 149-179.

⁹⁹ Горюшина Р. И. Лексика христианства в русском языке (системные отношения прямых конфессиональных и производных светских значений слов): Автореф. дис. ... канд. филол. наук. - Волгоград, 2002. - 20 с; Михайлова Ю. Н. Религиозная православная лексика и ее судьба (По данным толковых словарей русского языка): Дис. ... канд. филол. наук. - Екатеринбург, 2004. - 171 с.; Черняк В.Д. Агнонимы в лексиконе языковой личности как источник коммуникативных неудач// Русский язык сегодня/ Под ред. Л.П. Крысина - М.: Азбуковник, 2003. – С. 295-305

¹⁰⁰ Семенова Е.С. Библеизм как средство речевого воздействия: Дис. ... канд. филол. наук, Тверь, 2003; Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – 352 с.

; S. Bąba, 1971, Frazeologia biblijna i modlitewna w tytułach utworów literackich, [w:] Język polski, t. 51, z. 5, s. 358-364; W. Chlebda, 1995, Biblizmy języka polskiego, Kraków; Warszawa; W. Chlebda, 1995, Biblizmy języka polskiego, Kraków; Warszawa, s. 23-60; K. Długosz-Kurczabowa, 1990, Apelatywizacja biblijnych nazw własnych w języku polskim, [w:] Prace onomastyczne, t. 34, Wrocław – Warszawa -Kraków, s.3-81; J. Godyn, Od Adama i Ewy zaczynać. Mały słownik biblizmów języka polskiego, Kraków; Warszawa, 1995; Загот М. Ищите и найдете, или Англо-русский словарь библеизмов для всех и каждого. – М.: изд-во Р. Валент, 2004. – 278 с.; Romaniuk K., 1990, Mały słownik metaforyczno-egzegzytyczny Nowego Testamentu, Poznań.

¹⁰¹ Белл Р., Уотт У.М. Коранистика: введение. Научный редактор В.С.Рыбалкин. Пер. с англ. С.А.Жданов, Б.В.Норик, М.Г.Романов. СПб.: «Издательство „Диля“, 2005. — 256 с.; Łapicz Cz., 1986, Kitab Tatarów litewsko-polskich. (Paleografia. Grafia. Język), Toruń; Łapicz Cz., 1992, Tradycje religijne muzułmanów litewsko-polskich (wybrane zagadnienia), Wilno – Wileńszczyzna jako krajobraz i środowisko wielu kultur, Białystok, s. 297 – 318; Łapicz Cz., 1994, Polsko-białoruskie związki językowe w piśmiennictwie muzułmanów litewskich (na przykładzie form: barzdo, borzdo ‘bardzo’, ‘prędko’) [w:] Studia nad polszczyzną kresową, t. VII pod red. Janusza Riegera, s. 171 – 178; Łapicz Cz., 2006, Z zagadnień przekładu muzułmańskiej terminologii religijnej na język polski i białoruski. [w:] Dni Adama Mickiewicza na Krymie, nr 2. Symferopol, s. 165 – 179; Łapicz Cz., 2007, Z zagadnień przekładu muzułmańskiej terminologii modlitewnej na język polski i białoruski, [w:] Z przeszłości i teraźniejszości języka polskiego. Księga pamiątkowa dedykowana Teresie Friedelównie. Toruń, s. 99 – 117.

¹⁰² Азаров А.А. Русско-английский словарь религиозной лексики. - М.: РУССО, 2002. – 768 с.

Кабакчи В.В. Практика английского языка межкультурного общения. – СПб.: ИВЭСЭП, Знание, 2001. – С. 7.

¹⁰³ Н.В. Климович (Красноярский государственный университет). К вопросу об определении библеизма в лингвистике// Языкознание. – С. 202.

¹⁰⁴ Markunas E, Uczyciel T, Popularny słownik sakralizmów polskich i ukraińskich, Poznań, 2001.

358-36; Brajerski 1995, s. 454-459; Kamińska, Beńkowska 1992, t.36, s. 117-122; Koziara 2001; Romaniuk 1990; Wawryńczyk 2000]¹⁰⁵

Црквенословенизам [Лингвистический энциклопедический словарь 2002, с. 473; Polański 1999, s. 86; Wawryńczyk 2000; Zgólkowa 1994]¹⁰⁶

Ономастїика сакрума

Агиоантропоним [Бугаева 2006 - в, с. 85-93; Бугаева 2007, с. 9, 27; Живов 1994]¹⁰⁷

Агионим [Бугаева 2006 - в, с. 85-93; Бугаева 2007, с. 8; Подольская 1978; Живов 1994; Jankowski 1994, t. I, s.XXXII; Rzetelska-Feleszko 1998; Świerczyńska 1999]¹⁰⁸

Агиотопоним [Бугаева 2006 - в, с. 85-93; Живов 1994; Подольская 1978; Malec 1992, t. I, s. 86-94; Malec 1997, s. 181-186; Malec 2001]¹⁰⁹

Агномен [Бугаева 2006 - в, с. 85-93; Живов 1994; Подольская 1978; Malec 1992, t. I, s. 86-94; Malec 1997, s. 181-186; Malec 2001]¹¹⁰

¹⁰⁵ Жолобова А. О. Фразеологизмы-библейзмы в русском, английском и испанском языках: частичные эквиваленты// Материалы научной итоговой конференции «Русская и сопоставительная филология: Концептуально-семантический и системно-функциональный аспекты». – Казань: Уни-пресс, 2002. – С. 24-25;

S. Bąba, 1971, Frazeologia biblijna i modlitewna w tytułach utworów literackich, [w:] Język polski, t. 51, z. 5, s. 358-36; T. Brajerski, 1995, Biblijne słownictwo i frazeologia, [w:] Brajerski T., 1995, O języku polskim dawnym i dzisiejszym, Lublin, s. 454-459; M. Kamińska, D. Beńkowska, (1990, wyd. 1992), Biblijne i modlitewne frazeologizmy w polszczyźnie łódzian, [w:] RKJ ŁTN, t.36, s. 117-122; Romaniuk K., 1990, Mały słownik metaforycznie-egzegytyczny Nowego Testamentu, Poznań; Wawryńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa; Koziara S., 2001, Frazeologia biblijna w języku polskim, Kraków.

¹⁰⁶ Статья «Церковнославянизм»// Лингвистический энциклопедический словарь/ под ред. В. Н. Ярцевой. – М.: Большая российская энциклопедия, 2002. – С. 473; Wawryńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa; H. Zgólkowa (red.), Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny. T. 1-, Poznań 1994; Polański (red.), 1999, Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, Wrocław – Warszawa – Kraków, s. 86.

¹⁰⁷ Бугаева И.В. Агионимы в православной среде: структурно-семантический анализ: Монография. – М.: ФГОУ ВПО РГАУ – МСХА им. К.А. Тимирязева, 2007. – 138 с.; Бугаева И.В. Номинация святых в русской православной традиции//Библия и европейская литературная традиция. Вып. 2. СПб., 2006. С. 85-93.; Живов В.М. Святость. Краткий словарь агиографических терминов. – М.: Гнозис, 1994.- 110 с

¹⁰⁸ Бугаева И.В. Агионимы в православной среде: структурно-семантический анализ: Монография. – М.: ФГОУ ВПО РГАУ – МСХА им. К.А. Тимирязева, 2007. – 138 с.; Бугаева И.В. Номинация святых в русской православной традиции//Библия и европейская литературная традиция. Вып. 2. СПб., 2006. С. 85-93.; Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии/ Отв. ред. А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1978.- 198 с.; Живов В.М. Святость. Краткий словарь агиографических терминов. – М.: Гнозис, 1994.- 110 с.; Jankowski E., (red.), 1994, Słownik pseudonimów pisarzy polskich XV w. – Tom I A-J, Wrocław ; Warszawa ; Kraków, s.XXXII; Rzetelska-Feleszko E. (red.) 1998, Polskie nazwy własne. Encyklopedia, Warszawa ; Kraków; Świerczyńska D., 1999, Polski pseudonim literacki, wyd. 2, zmien. i rozszerz., Warszawa.

¹⁰⁹ Бугаева И.В. Бугаева И.В. Номинация святых в русской православной традиции//Библия и европейская литературная традиция. Вып. 2. СПб., 2006. С. 85-93.; Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии/ Отв. ред. А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1978.- 198 с.; Живов В.М. Святость. Краткий словарь агиографических терминов. – М.: Гнозис, 1994.- 110 с.; Malec M., 1992, Miejsce imion biblijnych w antropniii polskiej, [w:] Biblia a kultura Europy, t.I, s. 86 -94; Malec M., 1997, Przydomki hagiomiczne w funkcji samodzielnych imion osobowych [w:] Onomastyka i dialektologia, s. 181 – 186; Malec M., 2001, Imię w polskiej antropniii i kulturze, Kraków

¹¹⁰ Бугаева И.М. Бугаева И.В. Номинация святых в русской православной традиции//Библия и европейская литературная традиция. Вып. 2. СПб., 2006. С. 85-93.; Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии/ Отв. ред. А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1978.- 198 с.; Живов В.М. Святость. Краткий словарь агиографических терминов. – М.: Гнозис, 1994.- 110 с. ; Malec M., 1992,

- Еклисионим [Бугаева 2007, с. 28]¹¹¹
 Еортоним [Бугаева 2007, с. 28; Живов 1994; Подольская 1978]¹¹²
 Епонимија библијска [Родионова 2004, № 1, с. 121-144; Солярский 1879-1887; Koralіński 1996; Marcinkiewicz 2000, t. 2, s. 27-37; Wawrzyńczyk 2000]¹¹³
 Иконим [Бугаева 2006 – в, с. 85-93; Бугаева 2007, с. 28; Живов 1994; Подольская 1978]¹¹⁴
 Име канонско [Бугаева 2006–в, с. 85-93; Живов 1994; Подольская 1978]¹¹⁵
 Име крштењско [Malec 2001; Markunas, Uczyciel 1999, s. 296; Polański 1999; Wawrzyńczyk 2000]¹¹⁶
 Име властито библијско [Długosz-Kurczabowa 1990, t. 34, s.3-81]¹¹⁷
 Мамотрект [Мечковская 1998, с.274]¹¹⁸
 Митоним [Суперанская 2007, с.180-181; Бугаева 2007, с.5]¹¹⁹

Miejsce imion biblijnych w antropimii polskiej, [w:] Biblia a kultura Europy, t.I, s. 86 –94; Malec M., 1997, Przydomki hagiomiczne w funkcji samodzielnych imion osobowych [w:] Onomastyka i dialektologia, s. 181 – 186; Malec M., 2001, Imię w polskiej antropimii i kulturze, Kraków.

¹¹¹ Бугаева И.В. Агионимы в православной среде: структурно-семантический анализ: Монография. – М.: ФГОУ ВПО РГАУ – МСХА им. К.А. Тимирязева, 2007. – 138 с.

¹¹² Бугаева И.В. Агионимы в православной среде: структурно-семантический анализ: Монография. – М.: ФГОУ ВПО РГАУ – МСХА им. К.А. Тимирязева, 2007. – 138 с.

Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии/ Отв. ред. А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1978.- 198 с.; Живов В.М. Святость. Краткий словарь агиографических терминов. – М.: Гнозис, 1994.- 110 с

¹¹³ Родионова И. В. Дериваты библейских антропонимов в народной языковой традиции: (Словарные материалы) / И. В. Родионова // Вопросы ономастики. – Екатеринбург: УрГУ. - 2004. - № 1. - С. 121-144; Солярский П.Ф. Опыт библейского словаря собственных имен: в 5 т. Аалар – Финно дерево / Прот. П. Солярский. - СПб. : Типо-лит. Цедербаума и Гольденблума, 1879-1887;

W. Koralіński, 1996. Słownik eponimów czyli wyrazów odmiennych, Warszawa; R. Marcinkiewicz, 2000, Polska eponimia biblijna (Babilon, Babilonia)// [w:] Poradnik językowy, t. 2, s. 27-37; Wawrzyńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa.

¹¹⁴ Бугаева И.В. Номинация святых в русской православной традиции//Библия и европейская литературная традиция. Вып. 2. СПб., 2006 -в. - С. 85-93; Бугаева И.В. Агионимы в православной среде: структурно-семантический анализ: Монография. – М.: ФГОУ ВПО РГАУ – МСХА им. К.А. Тимирязева, 2007. – 138 с.

Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии/ Отв. ред. А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1978.- 198 с.; Живов В.М. Святость. Краткий словарь агиографических терминов. – М.: Гнозис, 1994.- 110 с

¹¹⁵ Бугаева И.В. Номинация святых в русской православной традиции//Библия и европейская литературная традиция. Вып. 2. СПб., 2006 -в. - С. 85-93; Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии/ Отв. ред. А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1978.- 198 с.; Живов В.М. Святость. Краткий словарь агиографических терминов. – М.: Гнозис, 1994.- 110 с

¹¹⁶ A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 296; Wawrzyńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa; Malec M., 2001, Imię w polskiej antropimii i kulturze, Kraków; K. Polański (red.), 1999, Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, Wrocław – Warszawa – Kraków

¹¹⁷ K. Długosz-Kurczabowa, 1990, Apelatywizacja biblijnych nazw własnych w języku polskim, [w:] Prace onomastyczne, t. 34, Wrocław – Warszawa -Kraków, s.3-81

¹¹⁸ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С.175.

¹¹⁹ Суперанская А.В. Общая теория имени собственного. – М.: Наука, 1973. – 366 с.; 2-е изд, испр. – М.: Изд-во ЛКИ, 2007; Бугаева И.В. Агионимы в православной среде: структурно-семантический анализ: Монография. – М.: ФГОУ ВПО РГАУ – МСХА им. К.А. Тимирязева, 2007. – 138 с.

Теоним [Лингвистический энциклопедический словарь 2002, с. 473; Подольская 1978, с.131; Malec 1992, t.I, s. 86–94; Malec 1997, s. 181 – 186; Malec 2001]¹²⁰

Теонимика [Русская энциклопедия. Русская ономастика и ономастика России: Словарь 1994, с. 219-221; Подольская 1978]¹²¹

Теонимија [Зубов 1982, с. 73-87; Зубов 1994, с. 170-173; Зубов 1995, с. 46; Подольская 1978; Friedelówna 1993, s. 3-24; Kurpiczewski 1994, s. 113-118]¹²²

Храмоним [Бугаева И.В. 2006 –в, с. 85-93; Живов 1994; Подольская 1978]¹²³

Терминологија сакрума

Терминологија религиолошка [Poniatowski 1969; Hofman 1993; Wawrzyńczyk 2000]¹²⁴

Терминологија теолошка [Дональд К. 2004; Wawrzyńczyk 2000]¹²⁵

Терминологија хришћанска [Горбач 1991, с. 99-146; Хелимский 1993, с. 46-64; Klich 1927]¹²⁶

Фразеологија сакрума

Афоризми библијски [Горбачев 1991; Lewicki 2002, s. 56]¹²⁷

Библијске изреке [Lewicki 2002, s. 56]¹²⁸

¹²⁰ Лингвистический энциклопедический словарь/ под ред. В. Н. Ярцевой.. – М.: Большая российская энциклопедия, 2002. – С. 473; Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии/ Отв. ред. А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1978.- 198 с.; Malec M., 1992, Miejsce imion biblijnych w antroponomii polskiej, [w:] Biblia a kultura Europy, t.I, s. 86 –94; Malec M., 1997, Przydomki hagiomiczne w funkcji samodzielnych imion osobowych [w:] Onomastyka i dialektologia, s. 181 – 186; Malec M., 2001, Imię w polskiej antroponomii i kulturze, Kraków.

¹²¹ Теонимика // Русская энциклопедия. Русская ономастика и ономастика России. Словарь / Под ред. акад. О. Н. Трубачева. - М.: Школа-Пресс, 1994. - С. 219-221.

¹²² Зубов Н. И. Древнерусская теонимия: Проблема собственного и нарицательного. Дис. ... канд. филол. наук. – Одесса, 1982. – С. 73-87; Зубов Н. И. Род // Русская ономастика и ономастика России. Словарь. – М., 1994. – С. 170-173; *etо же*. Научные фантомы славянского язычества // Живая старина, 1995. – С. 46; W. Kurpiczewski, 1994, Świat Bogów w latach życia A. Dudzińskiego, [w:] Zn. UC.FP, PJ 19-20(1994), s. 113-118; Friedelówna T., 1993, Biblijna onomastyka w staro-cerkiewno-słowiańskim Psalterzu synajskim. Acta Universitatis Nicolai Copernici z. 246, Toruń, s. 3-24.

¹²³ Бугаева И.В. Номинация святых в русской православной традиции//Библия и европейская литературная традиция. Вып. 2. СПб., 2006 -в. С. 85-93; Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии/ Отв. ред. А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1978.- 198 с.; Живов В.М. Святость. Краткий словарь агиографических терминов. – М.: Гнозис, 1994.- 110 с

¹²⁴ Z. Poniatowski (red.), 1969, Mały słownik religioznawczy, Warszawa; H. Hofman et. al. (oprac), 1993, Słownik słów kluczowych z religioznawstwa, Kraków; Warszawa; Wawrzyńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa.

¹²⁵ Дональд К. Мак-Ким. Вестминстерский словарь теологических терминов. – М.: Республика, 2004. - 504 с.; Wawrzyńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa.

¹²⁶ Хелимский Е.А. Ранняя славянская христианская терминология в венгерском языке // Славянское языкознание. XI МСС. Доклады российской делегации. - М., 1993. - с. 46-64; Горбач О. Украинская народная религиозно христианская терминология и лексика (1988) //Статті к 1000-ліття християнізації Руси-України. Мюнхен, 1991. - С. 99-146; E. Klich, 1927, Polska Terminologia chrześcijańska, Poznań; Wawrzyńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa.

¹²⁷ Библиейские афоризмы / Сост. Н. А. Горбачев. - Саратов : Приволж. кн. изд-во, 1991. – 181 с.; R. Lewicki, 2002, Chrześcijaństwo. Słownik rosyjsko-polski (Христианство. Русско-польский словарь), Warszawa, s. 56.

¹²⁸ R. Lewicki, 2002, Chrześcijaństwo. Słownik rosyjsko-polski (Христианство. Русско-польский словарь), Warszawa, s. 56.

Варијанта теонеме фразеолошка [Гадомский 2006–г, с. 11-20; Гадомский 2006-д, с. 24-41; Gadomski 2007-б, с. 199-206; Петрикова 2008, с. 97-104]¹²⁹

Крилатице библијске [Długosz-Kurczabowa 1998, s. 39-45]¹³⁰

Фразеологизам–библейзам [Жолобова 2002, с. 24-25; Bąba 1971, t. 51, z. 5, s. 358-36; Brajerski 1995, s. 454-459; Kamińska, Beńkowska 1992, t.36, s. 117-122; Koziara 2001; Romaniuk 1990; Wawryńczyk 2000]¹³¹

Фразеологија библијска [Жолобова 2002, с. 24-25; Bąba 1971, t. 51, z. 5, s. 358-36; Brajerski 1995, s. 454-459; Kamińska, Beńkowska 1992, t.36, s. 117-122; Romaniuk 1990; Wawryńczyk 2000; Koziara 2001]¹³²

Фразеологија молитвена [Петров 1995, с. 15-21; Bąba 1971, t. 51, z. 5, s. 358-364; Wawryńczyk 2000]¹³³

Лексикографіја сакрума

Глоса [Мечковская 1998, с. 288; Українська мова: Енциклопедія, 2000, с. 92; Doroszewski 1958-1968]¹³⁴

¹²⁹ Gadomski A., 2007, О кодовом подходе в изучении религиозного языка, [w:] Prace Filologiczne, t. LIII, s. Warszawa, s. 199-206; Гадомский А.К. К вопросу о единицах теолингвистики // Восточнославянская филология: Сборник научных работ. Вып 11. Часть 1. Языкознание. – Горловка: изд-во ГТПИ-ИЯ, 2006.- С. 11-20; Гадомский А.К. Некоторые направления исследований теолингвистики // Наукові записки Луганського нац. пед. ун-ту. Вип.7. Сер. філол.науки: 36 наук. праць [Норми та парадокси свідомості й мислення, їх відображення в мовній картині світу] - Луганськ: Альма-матер, 2006. - С.24-41; Петрикова А. Работа с художественным текстом новеллы М. Фигули «Тройка гнедых» с точки зрения методики и теолингвистики // Сборник «Русский язык: Человек. Культура. Коммуникация». Материалы Международной научной конференции, прошедшей 30 ноября 2007 г. в Уральском государственном университете. – Екатеринбург: ГОУ ВПО УГТУ–УПИ, 2008. – С. 97-104.

¹³⁰ Długosz-Kurczabowa K., 1998, Biblijne skrzydlate słowa w wersji ekumenicznej, [w:] Studia językoznawcze, pod red. W. Kupiszewskiego, Warszawa, s. 39-45.

¹³¹ Жолобова А. О. Фразеологизмы-бibleизмы в русском, английском и испанском языках: частичные эквиваленты// Материалы научной итоговой конференции «Русская и сопоставительная филология: Концептуально-семантический и системно-функциональный аспекты». – Казань: Уни-пресс, 2002. – С. 24-25;

S. Bąba, 1971, Frazeologia biblijna i modlitwena w tytułach utworów literackich, [w:] Język polski, t. 51, z. 5, s. 358-36; T. Brajerski, 1995, Biblijne słownictwo i frazeologia, [w:] Brajerski T., 1995, O języku polskim dawnym i dzisiejszym, Lublin, s. 454-459; M. Kamińska, D. Beńkowska, (1990, wyd. 1992), Biblijne i modlitwene frazeologizmy w polszczyźnie łodzian, [w:] RKJ ŁTN, t.36, s. 117-122; Romaniuk K., 1990, Mały słownik metaforyczno-egzegetyczny Nowego Testamentu, Poznań; Wawryńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa; Koziara S., 2001, Frazeologia biblijna w języku polskim, Kraków.

¹³² Жолобова А. О. Фразеологизмы-бibleизмы в русском, английском и испанском языках: частичные эквиваленты// Материалы научной итоговой конференции «Русская и сопоставительная филология: Концептуально-семантический и системно-функциональный аспекты». – Казань: Уни-пресс, 2002. – С. 24-25;

S. Bąba, 1971, Frazeologia biblijna i modlitwena w tytułach utworów literackich, [w:] Język polski, t. 51, z. 5, s. 358-36; T. Brajerski, 1995, Biblijne słownictwo i frazeologia, [w:] Brajerski T., 1995, O języku polskim dawnym i dzisiejszym, Lublin, s. 454-459; M. Kamińska, D. Beńkowska, (1990, wyd. 1992), Biblijne i modlitwene frazeologizmy w polszczyźnie łodzian, [w:] RKJ ŁTN, t.36, s. 117-122; Romaniuk K., 1990, Mały słownik metaforyczno-egzegetyczny Nowego Testamentu, Poznań; Wawryńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa; Koziara S., 2001, Frazeologia biblijna w języku polskim, Kraków.

¹³³ Петров А.В. К истории религиозно-философской мысли поздней античности (учение Прокла о магических именах) // Вестник СПбГУ, сер. 2, 1995, вып. 4. - С. 15-21; S. Bąba, 1971, Frazeologia biblijna i modlitwena w tytułach utworów literackich, [w:] Język polski, t. 51, z. 5, s. 358-364; Wawryńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa.

¹³⁴ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.:

- Глоса интерлениарна [Мечковская 1998, с. 288]¹³⁵
 Глосариј [Мечковская 1998, с. 288; Українська мова: Енциклопедія, 2000, с. 92; Doroszewski 1958-1968]¹³⁶
 Глосографија [Комлев 2001; Українська мова: Енциклопедія, 2000, с. 92]¹³⁷
 Лексикографија религијска [Makuchowska 1998; Miguta 2002]¹³⁸
 Лексикографија хришћанска [Бугаева 2006, с. 336-339; Мечковская 1998, с. 290; Makuchowska 1998; Miguta 2002]¹³⁹
 Мамотрект [Мечковская 1998, с.274]¹⁴⁰
 Речник ономастички [Ковтун 1963; Ковтун 1975, с. 351; Ковтун 1989; Мечковская 1998, с. 290; Пруссак 1915]¹⁴¹
 Речник религиолошки [Makuchowska, 1998]¹⁴²
 Речник теолошки [Матвеев 2006]¹⁴³

Грамаџички ниво језика сакрума

- Апелативизација библијских властитих имена [Długosz-Kurczabowa 1990, s.3-81]¹⁴⁴
 Варијанта теонеме морфолошка [Gadomski 2007, s. 199-206; Гадомский 2006, с. 11-20; Гадомский 2006, с. 24-41]¹⁴⁵

Агентство «ФАИР», 1998.- С. 288; Українська мова: Енциклопедія. – Київ: „Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 2000. – С. 92; W. Doroszewski (red.), Słownik języka polskiego. T. 1-10, Warszawa 1958-1968.

¹³⁵ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998.- С. 288.

¹³⁶ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 288; Українська мова: Енциклопедія. – Київ: „Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 2000. – С. 92; W. Doroszewski (red.), Słownik języka polskiego. T. 1-10, Warszawa 1958-1968.

¹³⁷ Українська мова: Енциклопедія. – Київ: „Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 2000. – С. 92; Комлев Н. Г. Словарь иностранных слов. - М.: ЭКСМО-Пресс, 2001. - 672 с.

¹³⁸ M. Makuchowska, 1998, Modlitwa jako gatunek języka religijnego, Opole; Miguta Ks. B. (red.), 2002, Leksykografia chrześcijańska na progu trzeciego tysiąclecia; Wawrzyńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa.

¹³⁹ Бугаева И.В. Православный социолект и его лексикографическое описание//Единство системного и функционального анализа языковых единиц: материалы Междунар. науч. конф. (г. Белгород, 11-13 апр. 2006) Ч.2. – Белгород, 2006. – С. 336-339; Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 290; M. Makuchowska, 1998, Modlitwa jako gatunek języka religijnego, Opole; Miguta Ks. B. (red.), 2002, Leksykografia chrześcijańska na progu trzeciego tysiąclecia.

¹⁴⁰ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С.175.

¹⁴¹ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 290; Пруссак А.В. Описание азбуковников, хранящихся в рукописном отделении Императорской публичной библиотеки. – СПб., 1915. – 57 с.; Ковтун Л. С. - Лексикография в Московской Руси XVI - начала XVII веков. - Л.: Наука, Ленингр. отд-ние, 1975. – 351; Ковтун Л.С. Русская лексикография эпохи средневековья. - М.; Л: Изд-во АН СССР, 1963. – 446 с.; Ковтун Л.С. Азбуковники XVI–XVII вв. (Старшая разновидность). - Л.: Наука, 1989. – 296 с.

¹⁴² M. Makuchowska, 1998, Modlitwa jako gatunek języka religijnego, Opole; Miguta Ks. B. (red.), 2002, Leksykografia chrześcijańska na progu trzeciego tysiąclecia.

¹⁴³ Матвеев С. А. Англо-русский теологический словарь. – М: Астрель, 2006. – 758 с.

¹⁴⁴ K. Długosz-Kurczabowa, 1990, Apelatywizacja biblijnych nazw własnych w języku polskim, [w:] Prace onomastyczne, t. 34, Wrocław – Warszawa -Kraków, s.3-81.

¹⁴⁵ Gadomski A., 2007, О кодовом подходе в изучении религиозного языка, [w:] Prace Filologiczne, t. LIII, s. Warszawa, s. 199-206; Гадомский А.К. К вопросу о единицах теолингвистики

Варијанта теонеме синтаксичка [Gadomski 2007, s. 199-206; Гадомский 2006, с. 11-20; Гадомский 2006, с. 24-41]¹⁴⁶

Варијанта теонеме творбена [Гадомский 2006–г, с. 11-20; Гадомский 2006-д, с. 24-41; Gadomski 2007-б, s. 199-206; Петрикова 2008, с. 97-104]¹⁴⁷

Сакрални ітекстї

Превођење сакралног текста [Adamek, Koziara 1999; Pieciul-Karmińska 2007]¹⁴⁸

Текст религиозки [Богачевская 2006, с.119-121]¹⁴⁹

Текст сакрални [Гриненко 2000; Чевела 2007]¹⁵⁰

Текст химнографски [Бугаева, 2005-б, с. 3-11]¹⁵¹

Текстологија сакралног текста [Лихачев 1983; Мечковская 1998, с. 137]¹⁵²

// Восточнославянская филология: Сборник научных работ. Вып 11. Часть 1. Языкознание. – Горловка: изд-во ГППИИЯ, 2006.- С. 11-20; Гадомский А.К. Некоторые направления исследований теолингвистики // Наукові записки Луганського нац. пед. ун-ту. Вип.7. Сер. філол.науки: Зб наук. праць [Норми та парадокси свідомості й мислення, їх відображення в мовній картині світу] - Луганськ: Альма-матер, 2006. - С.24-41.

¹⁴⁶ Gadomski A., 2007, О кодовом подходе в изучении религиозного языка, [w:] Prace Filologiczne, t. LIII, s. Warszawa, s. 199-206; Гадомский А.К. К вопросу о единицах теолингвистики // Восточнославянская филология: Сборник научных работ. Вып 11. Часть 1. Языкознание. – Горловка: изд-во ГППИИЯ, 2006.- С. 11-20; Гадомский А.К. Некоторые направления исследований теолингвистики // Наукові записки Луганського нац. пед. ун-ту. Вип.7. Сер. філол.науки: Зб наук. праць [Норми та парадокси свідомості й мислення, їх відображення в мовній картині світу] - Луганськ: Альма-матер, 2006. - С.24-41.

¹⁴⁷ Gadomski A., 2007, О кодовом подходе в изучении религиозного языка, [w:] Prace Filologiczne, t. LIII, s. Warszawa, s. 199-206; Гадомский А.К. К вопросу о единицах теолингвистики // Восточнославянская филология: Сборник научных работ. Вып 11. Часть 1. Языкознание. – Горловка: изд-во ГППИИЯ, 2006.- С. 11-20; Гадомский А.К. Некоторые направления исследований теолингвистики // Наукові записки Луганського нац. пед. ун-ту. Вип.7. Сер. філол.науки: Зб наук. праць [Норми та парадокси свідомості й мислення, їх відображення в мовній картині світу] - Луганськ: Альма-матер, 2006. - С.24-41; Петрикова А. Работа с художественным текстом новеллы М. Фигули «Тройка гнедых»с точки зрения методики и теолингвистики // Сборник «Русский язык: Человек. Культура. Коммуникация». Материалы Международной научной конференции, прошедшей 30 ноября 2007 г. в Уральском государственном университете. – Екатеринбург: ГОУ ВПО УГТУ–УПИ, 2008. – С. 97-104.

¹⁴⁸ Z. Adamek, S. Koziara (red.), 1999, Od Biblii Wujka do współczesnego języka religijnego. Z okazji 400-lecia Wydania Biblii ks. Wujka, Tarnów; Wawrzyńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa; E. Pieciul-Karmińska, 2007, Językowy obraz Boga i świata. O przekładzie teologii niemieckiej na język polski, Poznań.

¹⁴⁹ Богачевская И.В. Религиозный дискурс как объект философско-религиоведческой рефлексии // Вопросы духовной культуры. – С.120.

¹⁵⁰ Гриненко Г. В. Сакральные тексты и сакральная коммуникация. Логико-семиотический анализ вербальной магии. – М.: Новый век, 2000. - 448 с; О.В. Чевела. Универсальные приемы трансформации сакрального текста: фрагменты из 41-го слова Григория Богослова в составе службы Пятидесятницы (на материале Цветной Троицы и Шаракана).

¹⁵¹ Бугаева И.В. Стилистические особенности и жанры религиозной сферы // Стилистика текста. Межвуз. сборник научных трудов./ Отв. ред.Е.В. Плисов.- Н. Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2005. С. 3-11.

¹⁵² Лихачев Д. С. Текстология: На материале русской литературы X-XVII веков. 2-е изд., перераб. и доп. - Л.: Наука, 1983. – 640 с.; Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 137.

Стилистика сакрума

Жанр језика религије [Kładoczny 2004, s. 25-30; Werzbicka 1999]¹⁵³

Жанр сакрални [Кот 2006]¹⁵⁴

Исповест [Мечковская 1998, с. 118; Markunas, Uczyciel 1999, s. 89-90; Sztolberg-Babluk 1994, s.124]¹⁵⁵

Молитва [Горностаев 1993, № 10–12, с. 209–215; Лопушанская 1998. Вып. 2, с. 83–90; Прохватилова 1999, с. 9.; Флоренский 1977, № 17; Giergielewicz 1962, s. 23-46; Kamieniecki 2005, s. 129-136; Makuchowska 1994, s. 84-89; Makuchowska 1996-a, s. 71-76; Makuchowska 1996-б, с. 299-304; Makuchowska 1998-a; Makuchowska 1998-б, s.157-167; Makuchowska 2000, s. 135-149; Mień 1994; Mikołajczak 2004, s. 86-94; Mikołajczak 2005, s. 120-128; Seiffert 2004, s. 95-104; Sztolberg-Bybluk 1994, s. 48; Węclawski 1993, z. 1-2, s. 19-26; Welte 1995, nr 12, s. 18-32; Wierzbicka 1996, s. 8-39; Wojtak 1999, s. 129-138; Wojtak 1999, s. 268-280; Wojtak 1999, s. 105-117; Wojtak 1999/2000, z. 2, s. 92-99; Wojtak 2000, s. 133-141; Wojtak 2000, s. 381-395; Wojtak 2005, s. 111-120; Wolniewicz 1997, s. 508]¹⁵⁶

¹⁵³ Werzbicka A., 199, Akty i gatunki mowy w różnych religiach i kulturach, przeł. P. Kornacki, [w:] A. Wierzbicka, *Język – umysł – kultura*, Warszawa; P. Kładoczny, 2004, *Proctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych*, Zielona Góra, s. 25-30.

¹⁵⁴ Кот С. О. Дискурсивний аналіз проповіді як морально-духовного жанру словесності (на матеріалі православної Різдваїної проповіді): автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. – Київ, 2006. – 18 с.

¹⁵⁵ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 118; А. Markunas, T. Uczyciel, 1999, *Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski* (Лексикон християнства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 89-90; Sztolberg-Bybluk M., 1994, *Podręczny słownik rosyjsko-polskich i polsko-rosyjskich terminów chrześcijańskich*, Toruń; Рабенко Т.Г. Исповедь: к истокам речевого жанра // *Вестн. Кемер. ун-та*. 2002. Вып. 4. – С. 105-107; Алмазов А. Тайная исповедь в Православной Восточной Церкви: Опыт внешней истории. В 3 тт. Одесса, 1894 (репринт 1995); Ирецкий А.Н., Рукавцова О.М., Псалтопулу Д. Исповедь церковная и литературная. Нравственно-педагогический опыт российского общества//*Опыт религиозной жизни и ценности культуры*. СПб., 1994; Орлова Н.В. Исповедь и признание // *Русский вопрос: история и современность*. Омск, 1994; *Метафизика исповеди. Пространство и время исповедального слова: Материалы Межд. конференции 26-27 мая 1997 г.*, СПб. – СПб.: Изд-во Института Человека РАН, 1997. // www.anthropology.ru; Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 118

¹⁵⁶ Прохватилова О.А. Православная проповедь и молитва как феномен современной звучащей речи: Монография. – Волгоград: Издательство Волгоградского государственного университета, 1999. – С. 9.; Флоренский П. Словесное служение. Молитва // *Богословские труды*, 1977. № 17; Горностаев В. Священная русская молитва // *Дон*, 1993, № 1012.- С. 209–215; Лопушанская С. П. Древнерусский список Азбучной молитвы. - *Мир Православия*, 1998. Вып. 2.- С. 83–90; Прохватилова О.А. Православная проповедь и молитва как феномен современной звучащей речи: Монография. – Волгоград: Издательство Волгоградского государственного университета, 1999. – С. 9.; Giergielewicz M., 1962, *Norwidowska "Modlitwa Mojżesza"*, [w:] *Norwid żywy. Książka zbiorowa wydana staraniem Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie*, Londyn, s. 23-46 ; Kamieniecki J., 2005, *O modlitwie na rozpoczęcie i zakończenie dnia (na podstawie dawnych katechizmów katechizmów podręczników*, [w:] *Język religijny dawniej i dziś*, (red.) S. Mikołajczak, T. Węclawski, Poznań, s. 129-136; Makuchowska M., 1994, *Rytualizacja i spontaniczność w języku modlitwy*, „Łódzkie studia teologiczne” z. 3, 84-89; Makuchowska M., 1996, *O delimitacji tekstów modlitewnych*, [w:] *Tekst i jego odmiany*, (red.) T. Dobrzyńska, Warszawa, s. 71-76; Makuchowska M., 1996, *Struktura gatunkowa modlitwy*, [w:] *Styl a tekst*, (red.) S. Gajda, M.Balowski, Opole, s. 299-304; Makuchowska M., 1998, *Modlitwa jako gatunek języka religijnego*, Opole; Makuchowska M., 1998, *O języku modlitwy*, [w:] *Czterechsetlecie unii brzeskiej. Zagadnienia języka religijnego*, (red.) Z. Leszczyński, Lublin, 157-167; Makuchowska M., 2000, *O komunikatywności języka modlitw liturgicznych*, [w:] *Przegląd Pastoralno-Homiletyczny* 4, s. 135-149; Mare F.V. *Nejstar i doklad slovanské prosodie casomerne* // *Славянская филология: Сборник статей*. Т. II. М., 1958; Mień A., 1994, *Wprowadzenie do modlitwy*, Kraków; Mikołajczak S., 2004, *Modlitwa powszechna – kształt językowy i charakterystyka ga-*

Омилија [Мечковская 1998, с. 208; Lewicki 2002, s. 226, 253; Markunas, Uczyciel 1999, s. 295; Sztolberg-Bybluk 1994, s. 25]¹⁵⁷

Подстил црквеног стила [Бугаева 2005-б, с. 3-11]¹⁵⁸

Посланица [Бугаева 2000; Со Ын Ен 2000; Ярмульская 2002, с. 166–167; Ярмульская 2003, с. 66–68; Ярмульская 2003–2004, с. 97–101; Ярмульская 2005, с. 105–106; Ярмульская 2006; Bajerowa 1988, s. 21-44; Jełowicki 1902; Skowronek 2005, s. 188-197; Skowronek 2006; Sztolberg-Bybluk 1994; Wojtak 2002; Wojtak 2003, s. 184-198; Zachwieja 1999, s. 230-237]¹⁵⁹

tunkowa, [w:] Język religijny dawniej i dzis, red. S. Mikołajczak, T. Węclawski, Poznań; Mikołajczak S., 2005, Składniowy kształt modlitwy wiernych, [w:] Język religijny dawniej i dziś, (red.) S. Mikołajczak, T. Węclawski, Poznań, s. 111-120; Modlitewnik siostry Konstancji z r. 1527, wyd. W. Wisłocki, SKJ t. III: 1884, s. 81-184; Pahl I., Liturgisches Gebet im Spannungsfeld von lateinischer Tradition und gebotener Inkulturation. Leitgedanken der Meßbuchrevision. In: Baten: Sprache des Glaubens - Seele des Gottesdienstes. Fundamentaltheologische und liturgiewissenschaftliche Aspekte. Hg. U. Willers. Tübingen - Basel 2000 (Pietas liturgica 15) 117-136; Seiffert I., 2004, Cechy gatunkowe modlitwy w „Modlitwach tych, którzy się nie modlą” Janusza Korczaka, [w:] Język religijny dawniej i dziś, (red.) S. Mikołajczak, T. Węclawski, Poznań, s. 95-104; Studien und Entwürfe zur Meßfeier. E. Nagel. Freiburg [u. a.] 1995 (Texte der Studien-kommission für die Meßliturgie und das Meßbuch der IAG 1); Węclawski T., 1993, Językowe granice modlitwy, „Zeszyty Karmelitańskie”, z. 1-2, s. 19-26; Welte B., 1995, Modlitwa jako mowa, przeł., G. Sowiński, „Znak” nr 12, s. 18-32; Wierzbicka A., Między modlitwą a przekleństwem, [w:] Etnolingwistyka, nr. 8, Lublin c. 8-39; Wojtak M., 1999, Modlitwa ustalona - podstawowe wyznaczniki gatunku, [w:] Adamowski J., S. Niebrzegowska (red.), 1999, W zwierciadle języka i kultury, Lublin, s. 129-138; Wojtak M., 1999, Stereotypizacja i kreatywność w wotywnej modlitwie, [w:] Stereotypność i twórczość, (red.) M. Kostiumowa, Perm, s. 268-280; Wojtak M., 1999, Wyznaczniki gatunku wypowiedzi na przykładzie tekstów modlitewnych, [w:] Stylistyka 8, s. 105-117; Wojtak M., 1999/2000, O modlitwie pielgrzyma - uwagi filologa, „Język Polski w Szkole Średniej” z. 2, s. 92-99; Wojtak M., 2000, Modlitwa jako gatunek wypowiedzi, [w:] Język polski. Historia. Współczesność. (red.) W. Książek-Bryłowa, H. Duda, Lublin, s. 133-141; Wojtak M., 2000, Modlitwa wotywna jako forma pielgrzymiej rozmowy z Maryją - analiza stylistyczna, [w:] Inspiracje chrześcijańskie w kulturze Europy. Materiały konferencji 11-14 maja 1999 roku, (red.) E. Woźniak, Łódź, s. 381-395; Wojtak M., 2000, Stylistyka modlitwy wotywniej - rekonans, [w:] M. Białoskórka (red.), 2000, Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań; Wojtak M., 2005, Genologiczne aspekty charakterystyki modlitewnika - zarys problematyki, [w:] Język religijny dawniej i dziś, (red.) S. Mikołajczak, T. Węclawski, Poznań, s. 111-120; Wolniewicz B., 1997, Religia i magia - kwestia modlitwy, „Znak”, 508; ; Sztolberg-Bybluk M., 1994, Podręczny słownik rosyjsko-polskich i polsko-rosyjskich terminów chrześcijańskich, Toruń.

¹⁵⁷ Мечковская Н. Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. - М.: Агентство «ФАИР», 1998. - С. 208; R. Lewicki, 2002, Chrześcijaństwo. Słownik rosyjsko-polski (Христианство. Русско-польский словарь), Warszawa, s. 226, 253; A. Markunas, T. Uczyciel, 1999, Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Лексикон христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 295; Sztolberg-Bybluk M., 1994, *Podręczny słownik rosyjsko-polskich i polsko-rosyjskich terminów chrześcijańskich*, Toruń.

¹⁵⁸ Бугаева И.В. Стилистические особенности и жанры религиозной сферы // Стилистика текста. Межвуз. сборник научных трудов./ Отв. ред.Е.В. Плисов.- Н. Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2005. С. 3-11.

¹⁵⁹ Бугаева И.В. Особенности жанра послания в церковных СМИ //Жанры и типы текста в научном и медийном дискурсе. Межвузовский сб. научных трудов; Со Ын Ен. Речевой жанр современного церковно-религиозного послания. АКД. - М., 2000. - 16 с.; Ярмульская И. Ю. Духовное послание в документоведческом и стилистическом освещении: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. - Волгоград, 2006. - 24 с.; Ярмульская И.Ю. Виды и функции повторов в современном церковном послании / И.Ю. Ярмульская // Риторика и культура речи в современном обществе и образовании: Сборник материалов X Международной конференции по риторике. - М., 2006. - С. 485-489; Ярмульская И.Ю. Виды риторических фигур в современных церковных посланиях / И.Ю. Ярмульская // Риторика в системе коммуникативных дисциплин / Санкт-Петербургский государственный горный институт (технический университет). - СПб, 2005. - С. 105-106; Ярмульская И.Ю. Дидактическая направленность современных церковных посланий / И.Ю. Ярмульская // Вестник ВолгУ. Серия 9. Вып. 3. Ч. 1. - Волгоград, 2003-2004.- С. 97-101; Ярмульская И.Ю. Композиционно-речевая структура современных духовных посланий / И.Ю. Ярмульская // IX региональная конференция молодых исследователей Волгоградской области. г. Волгоград, 9-12 нояб. 2004 г.: тез. докл. - Напр.

Проповед [Мечковская 1998, с. 125-128; Прохвятилова 1999; Markunas 1999, s. 184]¹⁶⁰

Пророштво [Мечковская 1998, с. 11; 48; Kłodoczny 2004, s. 25-30; Sztolberg-Bybluk 1994, s. 121]¹⁶¹

Стилизиација библијска [Brajerski 1995, s. 454-459; Wawryńczyk 2000]¹⁶²

Стил библијски [Beńkowska 2002, s. 99-104; Beńkowska 1998, s. 27-52; Beńkowska 1999; Beńkowska 2002]¹⁶³

Стил библијски оригинални [Beńkowska 2002, s. 9-10]¹⁶⁴

13 «Филология». – Волгоград, 2005. – С. 135–136; Ярмульская И.Ю. Культурологический потенциал послания как вида церковного документа / И.Ю. Ярмульская // Наука, искусство, образование в III тысячелетии: Материалы III Международного научного конгресса, г. Волгоград, 7–8 апреля 2004 г.: В 2 т. Т. 2. – Волгоград, 2004. – С. 359–363; Ярмульская, И.Ю. Лексическая структура современного духовного послания / И.Ю. Ярмульская // Русская словесность в контексте современных интеграционных процессов: материалы Международной научной конференции, г. Волгоград, 24–27 апреля 2005 г. – Волгоград, 2005. – С. 422–428; Ярмульская И.Ю. Религиозно-философский потенциал современных церковных посланий / И.Ю. Ярмульская // Человек в современных философских концепциях: Материалы III Международной научной конференции, г. Волгоград, 14–17 сентября 2004 г.: В 2 т. Т. 2. – Волгоград, 2004. – С. 83–87; Ярмульская И.Ю. Современное духовное послание в свете традиций русской речевой культуры / И.Ю. Ярмульская // Материалы Интернет-конференции. <http://www.auditorium.ru>; Ярмульская, И.Ю. Формуляр послания как вида церковного документа / И.Ю. Ярмульская // Вестник молодых ученых ВолгУ, Серия 9. Вып. 2. Ч. 1. – Волгоград, 2002. – С. 166–167; Ярмульская И.Ю. Церковное послание как вид документа / И.Ю. Ярмульская // VII региональная конференция молодых исследователей Волгоградской области. г. Волгоград, 12–15 нояб. 2002 г.: Тез. докл. – Напр. 13 «Филология». – Волгоград, 2003. – С. 66–68; Bajerowa I., 1988, Kilka problemów stylistyczno-leksykalnych współczesnego polskiego języka religijnego, [w:] O języku religijnym. Zagadnienia wybrane, red. Karpluk M., J. Sambor, Lublin, s. 21-44; Jełowicki A., 1902, Listy duchowne. Wydanie nowe, przejrzone i przedmową zaopairzone przez ks. Maryana Nassalskiego, Wilno; Skowronek K., 2005, Obraz kontaktów Kościoła z władzami PRL-u w listach pasterskich episkopatu –Polski (1949-1964), [w:] Język religijny dawniej i dziś, red. S. Mikołajczak, T. Węclawski, Poznań, s. 188-197; Skowronek K., 2006, Między Sacrum a Profanum. Studium językoznawcze listów pasterskich Konferencji Episkopatu Polski (1945-2005), Kraków; Wojtak M., 2002, Konwencja językowa a wybory leksykalne na przykładzie listów pasterskich, „Studia językoznawcze”, 1: Synchroniczne Synchroniczne diachroniczne aspekty badań polszczyzny, Szczecin; Wojtak M., 2003, List pasterski – pragmatyczny aspekt wzorca gatunkowego, [w:] Znak językowy w pejzażu semiotycznym. Księga pamiętnikowa ku czci profesora Józefa Wierchowskiego, red. J. Gardzieńska, A. Maciejewska, Siedlce, s. 184-198; Zachwieja M., 1999, Leksyka listów pasterskich Episkopatu Polski z lat 1947-1966 [w:] Od Biblii Wujka do współczesnego języka polskiego. Z okazji 400-lecia wydania Biblii ks. Jakuba Wujka, red. Z. Adamek, S. Koziara, Tarnów, s. 230-237; Sztolberg-Bybluk M., 1994, Podręczny słownik rosyjsko-polskich i polsko-rosyjskich terminów chrześcijańskich, Toruń.

¹⁶⁰ Мечковская Н.Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – С. 125-128; Прохвятилова О.А. Православная проповедь и молитва как феномен современной звучащей речи: Монография. – Волгоград: Издательство Волгоградского государственного университета, 1999. – 364 с.; А. Markunas, T. Uczyciel, 1999, Leksykon Chrześcijaństwa rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Leksikon христианства русско-польский и польско-русский), Poznań, s. 184.

¹⁶¹ Мечковская Н.Б. Язык и религия: Пособие для студентов гуманитарных вузов. – М.: Агентство «ФАИР», 1998. – 352 с. Параграф 106.; P. Kłodoczny, 2004, Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych, Zielona Góra, s. 25-30; Sztolberg-Bybluk M., 1994, Podręczny słownik rosyjsko-polskich i polsko-rosyjskich terminów chrześcijańskich, Toruń.

¹⁶² T. Brajerski, 1995, Biblijne słownictwo i frazeologia, [w:] Brajerski T., 1995, O języku polskim dawnym i dzisiejszym, Lublin, s. 454-459; Wawryńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa.

¹⁶³ Beńkowska D., 2002, Polski styl biblijny, Łódź, s. 99-104; D. Beńkowska, 1998, Jak Jakub Wujek Piśmo Święte na język polski przekładał: (o warsztacie tłumaczeń i technice przez niego stosowanej), Warszawa, s. 27-52; D. Beńkowska, 1999, Słownictwo i frazeologia w Psalterzu przełożonym przez ks. Jakuba Wujka (1594), Łódź; D. Beńkowska, 2002, Polski styl biblijny, Łódź; Wawryńczyk J., 2000, Słownik bibliograficzny językoznawstwa ogólnego i polonistycznego, Warszawa.

¹⁶⁴ Beńkowska D., 2002, Polski styl biblijny, Łódź, s. 9-10.

- Стил библијски етнички [Beńkowska 2002, s. 9-10]¹⁶⁵
Стил богослужбени [Бугаева 2005-б, с. 5]¹⁶⁶
Стил конфесионални [Шевченко 2000, с. 252-253]¹⁶⁷
Стил литургијски [Бугаева 2005-б, с. 5]¹⁶⁸
Стил проповеднички [Гостеева 1997, с. 135-138; Гольберг 2002]¹⁶⁹
Стил религијски [Крысин 1994, № 3; Макарова 2001, Т. 2, с. 114; Прохватилова 2006, с. 19-26; Розанова 2003, с. 341-363; Bartmiński 2001, s. 19; Beńkowska 2002, s. 11; Kładoczny 2004, s. 30-35; Makuchowska 1995, s. 449-459; Wojtak 2004, s. 83; Wojtak 2004, s. 82]¹⁷⁰
Стил црквени [Бугаева, 2005-б, с. 6]¹⁷¹
Стил црквено-богослужбени [Бугаева, 2005-б, с. 3-11]¹⁷²
Стил црквено-религијски [Крылова 2000]¹⁷³

¹⁶⁵ Beńkowska D., 2002, *Polski styl biblijny*, Łódź, s. 9-10.

¹⁶⁶ Бугаева И.В. Стилистические особенности и жанры религиозной сферы // *Стилистика текста. Межвуз. сборник научных трудов*/ Отв. ред.Е.В. Плисов.- Н. Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2005. - С. 5.

¹⁶⁷ Шевченко Л.Л. Конфесійний стиль//Українська мова: енциклопедія. – К.: „Українська енциклопедія” им. М.П. Бажана, 2000. – С. 252-253.

¹⁶⁸ Бугаева И.В. Стилистические особенности и жанры религиозной сферы // *Стилистика текста. Межвуз. сборник научных трудов*/ Отв. ред.Е.В. Плисов.- Н. Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2005. - С. 5.

¹⁶⁹ Гостеева С.А., 1997, *Религиозно-проповеднический стиль в современных СМИ*, [w:] *Журналистика и культура русской речи*, т. 2. Москва; Крысин Л.П. *Религиозно-проповеднический стиль и его место в функционально-стилистической парадигме современного русского литературного языка* // *Поэтика. Стилистика. Язык и культура: Памяти Т.Г. Винокур.* — М., 1996. — С. 135-138; И.М. Гольберг, 2002, *Религиозно-проповеднический стиль современного русского литературного языка: моральные концепты: Автореф. дис. ... канд. филол. наук*, Москва.

¹⁷⁰ Макарова С.Г. *Функциональные стили русского и французского языков (своеобразие научного стиля французского языка)* // *Бодуэновские чтения: Бодуэн де Куртенэ и современная лингвистика: Междунар. науч. конф. (Казань, 11-13 дек. 2001 г.): Труды и материалы: В 2 т. / Под общ. ред. К.Р. Галиуллина, Г.А. Николаева.* - Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2001. – Т. 2. – С. 114; Прохватилова О.А. *Экстралингвистические параметры и языковые характеристики религиозного стиля* // *Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 2. Языкознание. Вып. 5. 2006. С. 19-26*; Крысин Л.П. *Об одной лакуне в системе функциональных стилей современного русского языка*. // *Русский язык в школе*, 1994, № 3; Розанова Н.Н. *Сфера религиозной коммуникации: храмовая проповедь*// *Современный русский язык. Социальная и функциональная дифференциация*/ отв. Ред. Л.П. Крысин. – М.: *Языки славянской культуры*», 2003. – С. 341-363;

Макучовска М., 1995, *Styl religijny*, [w:] S. Gajda, (red.), 1995, *Przewodnik po stylistyce polskiej*, Opole, s. 449-459; Bartmiński J., 2001, *Język w kontekście kultury* [w:] *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński., Lublin, s. 19; Wojtak M., 2004, *Styl religijny w perspektywie genealogicznej*, [w:] *Język religijny dawniej i dziś*, red. S. Mikołajczak, T. Więclawski, Poznań, s. 83; Wojtak M., 2004, *Styl religijny w perspektywie genealogicznej*, [w:] *Język religijny dawniej i dziś*, red. S. Mikołajczak, T. Więclawski, Poznań, s. 82; Beńkowska D., 2002, *Polski styl biblijny*, Łódź, s. 11; P. Kładoczny, 2004, *Proroctwa chrześcijańskie jako gatunek mowy na tle innych gatunków profetycznych*, Zielona Góra, s. 30-35.

¹⁷¹ И.В. Бугаева, 2005, *Стилистические особенности и жанры религиозной сферы*, [w:] Е.В.Плисов (ред.), *Стилистика текста. Межвузовский сборник научных трудов*, Новгород, с. 6.

¹⁷² Бугаева И.В. Стилистические особенности и жанры религиозной сферы // *Стилистика текста. Межвуз. сборник научных трудов*./ Отв. ред.Е.В. Плисов.- Н. Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2005. С. 3-11.

¹⁷³ О.А. Крылова, 2000, *Существует ли церковно-религиозный функциональный стиль в современном русском литературном языке?*, [w:] *Культурно-речевая ситуация в современной России*, Екатеринбург.

Стил теолошки [Бугаева 2005-б, с. 3-11]¹⁷⁴

Стил химнографски [Бугаева 2005-б, с. 3-11]¹⁷⁵

А. К. Гадомский

К. Кончаревич

ОБЗОР ТЕОЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ
В РОССИИ, УКРАИНЕ И ПОЛЬШЕ
(МАТЕРИАЛЫ К БИБЛИОГРАФИИ)

В предлагаемой работе, после рассмотрения предмета и объекта исследований в теолингвистике, дается библиографический материал (монографии, статьи из научных журналов и сборников), упорядоченный по тематическому принципу, на основании которого можно получить представление о важнейших аспектах теолингвистических исследований в Российской Федерации, Украине и Польше.

Ключевые слова: Теолингвистика, славистика, лингвистическая библиография.

¹⁷⁴ Бугаева И.В. Стилистические особенности и жанры религиозной сферы // Стилистика текста. Межвуз. сборник научных трудов./ Отв. ред.Е.В. Плисов.- Н. Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2005. С. 3-11.

¹⁷⁵ Бугаева И.В. Стилистические особенности и жанры религиозной сферы // Стилистика текста. Межвуз. сборник научных трудов./ Отв. ред.Е.В. Плисов.- Н. Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2005-б. С. 3-11.